

సంచలన కిరణము

జ్ఞాన సప్తాహము

సప్తాహశబ్ద ప్రయోగము, శ్రీ మహాభాగవతము ప్రథమ స్కంధమున ఒక కథాఘట్టమున ఉన్నది.

శ్రీ కృష్ణపరమాత్ముని అనుగ్రహంబున పరీక్షిస్తూహారాజు తనతల్లి గర్భముననున్నపుడై అశ్వత్థామ బాణపావకంబుల బ్రతికి పెద్దవాడై కలిని నిగ్రహించి వృషభమూర్తియైన ధర్మదేవతకు అభయంబిచ్చి, హస్తినాపురంబున ధర్మపరిపాలనము చేయుచు ఒకనాడు మృగయావినోదియై అరణ్యమున దుష్టమృగముల వేటాడి అలసి దప్పిగాని నీటికై వెదకుచు శమీక మహాముని ఆశ్రమము జేరి “స్వామీ! నోరెండిపోయినది, మంచినీళ్ళు ఇవ్వండి” అని అడిగెను. కానీ ఆ మహనీయుడు, బ్రహ్మనిష్ఠలో స్థూలశరీర, శ్వాస, కుండలినీ శక్తి, సంకల్పశక్తి, మనస్సు, బుద్ధి, జీవ ఈశ్వర తత్త్వములదాటి అద్వితీయ బ్రహ్మమునందు లీనమై నిర్వికల్ప మహాసమాధిలోనున్నందున, ఆ రాజుగారి ప్రార్థన వినిపించలేదు. ఇంతటి మహారాజునకు దాహముచే బాధపడి త్రాగుటకు నీళ్ళుకూడా ఇవ్వక ఇంత మౌనముగా ఇంత ఉదాసీనముగ నున్నాడేయని అహంకారయుక్తుడై చచ్చిపడియున్న ఒక పామును తన వింటికోలతో ఎత్తి శమీకమహాముని మెడలోవేసి వెళ్ళిపోయెను. ఈ వింత దృశ్యమును చూచిన మునిబాలురు కొంతదూరములోనున్న శమీకముని పుత్రుడైన శృంగి మహామునికి తెలిపిరి. శృంగి మహోగ్రుడై “అరణ్యములో కందమూలముల భక్షించి ఏ ప్రాణికికూడ అపచారముచేయక సత్స్వగుణ

ప్రధానముగా తపస్సుచేసుకుంటూ బ్రాహ్మీ స్థితిలోయున్న నాతండ్రి మెడలో మృత సర్ప కళేబరమును వేసి అవమానించిన ఆ అహంకారుడు నేటికి ఏడవరోజున తక్షక సర్పవిషజ్వాలలచే చచ్చునుగాక” యని శపించెను. శమీకుడు వ్యుత్థానదశకువచ్చి తన దివ్యదృష్టితో శృంగి శాపమునకు గురియైనవాడు పరీక్షిన్మహారాజుని ఎఱింగి, కుమారా! ఇంత చిన్న తప్పిదము నకు ఇంతటి ఘోరశాపమిచ్చితివా పరీక్షిన్మహారాజునకు, అని కుమారుని మందలించి, తన శిష్యునితో శాపవార్తను మహారాజునకు తెలుపుడని పంపగా ఆ శిష్యుడు మహారాజునకు శృంగి శాపవృత్తాంతమును తెలిపెను. అంత పరీక్షిన్మహారాజు నేటికి ఏడవరోజు పాముకఱచి చత్తునని ఎరింగి తన కుమారుడైన జనమేజయునికి రాజ్యభార మప్పగించి తీవ్రవైరాగ్య యుక్తుడై సర్వసంగ పరిత్యాగియై గంగానదీ తీరంబున దర్శాసనాసీనుడై ఉత్తరాభి ముఖంబుగ కూర్చుండి ప్రాయోపవిష్టుండై అనగా నిరాహారదీక్ష వహించి యుండెను. ఈవార్త సకలలోకములకు తెలియజేయుటచే బ్రహ్మర్షి దేవర్షి, రాజర్షిపుంగవులు శిష్య ప్రశిష్య సమేతముగా రాగా వారిని పూజించి, దండ ప్రణామములాచరించ కూర్చుండబెట్టి వారితో

ఓ మహాత్ములారా!

కం॥ ఏడుదినంబుల ముక్తింగూడగనేరీతివచ్చు గురుసంసార ।

క్రీడనమేక్రియనెడతెగుచూడుడు మా తండ్రులార

శ్రుతి వచనములన్ ॥

శా॥ ప్రాప్తానందులు బ్రహ్మబోధన కళాపారీణులాత్మ ప్రభా

లుప్తాజ్ఞానులు మీరలార్యులు దయాళుత్వాభి రాముల్ మనో

గుప్తంబుల్ సకలార్థజాలములు మీకుంగానవచ్చుంగదా

సప్తాహంబుల ముక్తికేఁగెడు గతింజరించి భాషింపరే ॥

తా॥ ఓ మహానుభావులారా! ఏడుదినములలో ఏ విధముగా ముక్తి లభించును. దుర్భరమైన సంసార సాగరము ఏవిధముగా తొలగిపోవునో ఆ విధమును శ్రుతులందు చూచి తెలుపుడు.

తామెల్లరు బ్రహ్మానందముననుభవించువారు. బ్రహ్మవిద్యా బోధన కళలో ఆరితేరినవారు, అజ్ఞానమును పోగొట్టుకొన్న మహాత్ములు, దయగల్గ గురువులు, మనస్సులోయున్న సకల గుప్త రహస్యములు మీకు కనబడును. సప్తాహంబులలో ముక్తింజేరు మార్గమును దయచేసి బోధించుడి యని వినయ విధేయలతో పరీక్షిత్తుఅడిగెను.

ఆ సభలో వేదవ్యాస పుత్రుడైన శుకయోగికూడా యుండెను. అప్పుడు శుకయోగి దయామయుడై ఓ పరీక్షిన్మహారాజా! దుఃఖించకుము, పూర్వము ఖట్వాంగ మహారాజు రెండు ఘడియలలో మోక్షపథమలంకరించియున్నాడు. నీకు ఏడుదినములు గడువున్నది, చింతించకుము అని యూరడించి భక్తి, జ్ఞాన, వైరాగ్య, తత్త్వ, ముక్తి ప్రదాయిని అయిన ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞానశాస్త్రంబగు బ్రహ్మవిద్యతో కూడిన భాగవత ధర్మమును బోధించగా నిజతత్త్వమును గుర్రెఱింగినవాడై మృత్యుభయరహితుడై అద్వితీయ బ్రహ్మాస్థితుడై యుండగా శాపకారణంబున తక్షక విషాగ్నిచే తిరిగి జన్మలేని మరణంబునొంది విదేహముక్తుడయ్యెను, ఇది భాగవతమునందలి కథ.

వివరణము:- సప్తాహంబులు అనగా ఏడు దినములు. ఏడు వారములు 1 ఆదివారము, 2 సోమవారము, 3 మంగళవారము, 4 బుధవారము, 5 గురువారము, 6 శుక్రవారము, 7 శనివారము ప్రపంచమునగల దేశము లలో ఏ దేశమునందైనను వారములు ఏడే. అనంత విశ్వంబైన బ్రహ్మాండము నందుకూడ, జ్యోతిశాస్త్రమునందు ఆకాశమున జ్యోతిర్మండలములున్నవి. మానవుని శిరస్సనెడి బ్రహ్మాండము

నందును ఏడుజ్యోతులున్నవి. ఈ వారాధిష్ఠాన దేవతాజ్యోతులే ఏడు. అవియే గ్రహములు. జ్యోతిశ్చక్రమునం దిరుగు ఏడుగ్రహములు, వీటికి రాశిచక్రమున స్వస్థానములున్నవి. దేవాలయమునందు నవగ్రహము లుండును. మనలోకూడా నవగ్రహ జ్యోతులున్నవి. రాహు-కేతువులు రెంటితో కలిసి తొమ్మిది. ఈ రాహు కేతువులకు స్వక్షేత్రములు లేవు. 12 రాశులలో ఇవి అపసవ్యముగ తిరుగుచుండును.

ఈశ్వర జగత్తు కాలచక్రమును నడుపువాడు సూర్యుడు. సూర్య రథమునకు ఒకేచక్రము. నవగ్రహ స్తోత్రములలో “ఏకచక్రరథం దేవం తం సూర్యం ప్రణమామ్యహం” అని యున్నది.

మానవుని నాశికాపుటములందు ఆడే శ్వాస జీవునికాలచక్రమును తెలిపే గడియారము వంటిది. ఈ శ్వాసకు వేదాంతబాషలో ‘హంస’ అని యున్నది. సూర్యునికికూడా హంసుడను పేరున్నది. ఈ హంస 4 సెకెండ్లకు ఒకతూరి లోనికిపోయి బయటికివచ్చును. ఒక నిమిషమునకు 15సార్లు ఆడును. ఒక గంటకు 900 సార్లు నడుచుచున్నది. పగలు 12 గంటలు రాత్రి 12 గంటలు కలిసి ఒక దినమగును. ఒక రోజుకు 21600 సార్లు ఈ హంస చక్రము తిరుగుచున్నది. ఇట్లు 7 దినములు గడిచిన ఒక వారము, 2 వారములు 1 పక్షము, 2 పక్షములు ఒక నెల, 12 నెలలు 1 సంవత్సరము. ఇట్టి సంవత్సరములు 4 లక్షల 32 వేలు గడిచినచో కలియుగప్రమాణము ముగియును. 8 లక్షల 64 వేల సంవత్సరముల ప్రమాణముగలది ద్వాపర యుగము. 12 లక్షల 96 వేల సంవత్సరములు త్రేతాయుగ ప్రమాణము. 17 లక్షల 28 వేల సంవత్సరములు కృతయుగ ప్రమాణము. 4 యుగములు గడిచినచో ఒక మహాయుగమగును. 71 మహాయుగములు ఒక మన్వంతరము. 14 మన్వంతరములు గడచినచో

బ్రహ్మదేవునికి 1 పగలు అంతే రాత్రి. ఇట్టి దినసంఖ్యలుగల నూరు సంవత్సరములు బ్రహ్మదేవుని ఆయువు, బ్రహ్మదేవుని నూరు సంవత్సరముల ఆయుస్సు విష్ణుదేవునికి ఒకరోజు, ఇట్టి రోజులతో కలిగినవి నూరు సంవత్సరాలు ఆయువు విష్ణువునకు, ఈతని నూరు సంవత్సరాల ఆయువంతా రుద్రునికి ఒకరోజు, ఇట్టి రోజులతో కూడిన నూరు సంవత్సరాలు ఆయువు రుద్రునకు, ఈ రుద్రుని ఆయువంతా కలిసి ఈశ్వరునికి ఒకరోజు, ఇట్టి ఈశ్వరుడు బ్రహ్మమునందు భ్రాంతి జ్ఞానముచే రజ్జుసామాన్యకారమున రజ్జువునందు సర్పము తోచినట్లు తోడుచున్నాడు. విశేషాకారజ్ఞానముచే అధిష్ఠాన జ్ఞానముకలుగగా సర్ప జ్ఞానము నశించినట్లు ఈశ్వర భ్రాంతికూడా నశించి బ్రహ్మజ్ఞానముకలుగును జీవేశ్వరులు, అవిద్యా మాయాకల్పితులని ఎఱుగనంతవఱకు వీరి కాలచక్రములు తిరుగుచు నుండును.

ప్రపంచమున ఏ మానవుడు పుట్టిన గిట్టిన ఈ 7 రోజులలో జరుగును. ఇందులో ఏదో ఒకవారమునందు పుట్టాలి. ఒకవారమునందు మరణించాలి. అందుకే మనపెద్దలు ఉడ్డా మూడు రోజులు బ్రతికేది, ఎందుకురా ఇంత మిడిమేలము అనేవారు. ఉడ్డ అనగా నాలుగు, మూడు కలిసి ఏడుదినములని అర్థము. పుట్టినరోజు గిట్టినరోజు వదిలితే అయిదు రోజులే ఈ అయిదింటి యందే అనగా పంచభూతముల స్థానములందే ఏడువారముల, ఏడు ఆధిష్ఠాన దేవతల, ఏడుజ్యోతుల రహస్యముల, గురువులు ప్రియశిష్యులకు తెలిపి యున్నారు.

మనలోనున్న ఏడుజ్యోతుల నిరూపించి ఈ జ్యోతులను అజ్ఞానులు ఎట్లు వినియోగించుకొనుచున్నది, సుజ్ఞానులు ఎట్లు వినియోగించుకొను చున్నది వివరించుకొందము.

1. ఆదివారమునకు అధిదేవత సూర్యుడు.

ఈ సూర్యుడుండు రథమునకు ఒకే చక్రము. మరియుకటి శింశు మారము. అది తిరుగదు. ఎట్లుండుననగా? ఇండ్లుకట్టునపుడు ఇసుక సున్నము కలిపి గుండ్రముగా ఒక గాడిగలదానిలో గచ్చు ఆడుదురు. ఆ వలయాకారముగా నిర్మించిన దాని మధ్యభాగమున ఒక కణ్ణయిండును. అది స్థిరముగా నుండును. దానిమీద ఒక పొడవైన ఇరుసునుంచి చివరి భాగమున ఒక రాతి చక్రము నుంచి ఎద్దులకట్టి త్రిప్పుదురు. ఆ చక్రమొకటే తిరుగును. గానీ మధ్యనుండునది తిరుగదు. సూర్యరథమిట్లు తిరుగుచుండు నని పురాణములందున్నది.

మనలో ఉదానవాయు స్థానంబగు కైవల్యస్థానము శింశుమారము. ఉచ్చాస నిశ్వాసములనెడి చక్రము తిరుగుచు 21600సార్లు తిరుగగా ఒకరోజు ఆయుష్షు గడిచిపోవుచున్నది. ఈ హంసగమనముచే జీవుని ఆయుష్షు క్షీణించుచున్నది. ఈశ్వాసయే వాగ్ధ్వారమున శబ్దబ్రహ్మరూపమున బోధనజ్యోతియై, బుద్ధియై బ్రహ్మబోధన వాక్యముల పలుకుచున్నది. “బుద్ధిర్గతిసూర్యః” అనియున్నది. అజ్ఞాని, అమూల్యమైన శబలబ్రహ్మ రూపంబగు ఆయుష్షును, బుద్ధిని, స్థూలశరీరపోషణకు, వినియోగించుకొని స్థూలదేహాభిమానియై తుదకు తన్నాశనమునకై ఈ దివ్యజ్యోతిని దుర్వినియోగము చేసికొని వ్యర్థుడై చనిపోవుచున్నాడు. ఇట్టివాడు ఆదివారము లోనే మునిగిపోయిన వాడగుచున్నాడు. సుజ్ఞాని, సద్గురువుల బోధావృతమును గ్రోలి సోఽహంభావంబున బ్రహ్మానందరూప జీవన్ముక్తిని పొంది ఈ సూర్యజ్యోతిని సద్వినియోగము చేసుకొని ఆదివారము దాటుచున్నాడు. ఆదివారస్థానమును స్థూలశరీరస్థానంబగు ఆపోస్థానంబున చెప్పవలయును.

2. సోమవారమునకు అధిదేవత చంద్రుడు.

“చంద్రమా మనసోజాతః” అని శ్రుతి. మనస్సే చంద్రుడు. మనస్సు యొక్క స్థానము ఆకాశస్థానంబగు శ్రోత్రమని ముందే తెలుసుకొని యున్నారు. అర్ధనారీశ్వరునికి ఎడమవైపున పార్వతియుండును. వామదేవముఖము, దక్షిణ దిక్కున యమలోకముండును. మన మనస్సును బహిర్ముఖముగా అనాత్మాకారములచే సంకల్ప వికల్పరూపమున అసజ్జడ దుఃఖ స్వరూపిణి యైన ప్రకృతియందే విహరించునట్లుజేసి ఆహారనిద్రాభయ మైధునములకే ఈ చంద్రజ్యోతిని అజ్ఞాని వినియోగించుకొని సోమవారమునందే మునిగి జీవితమును నాశన మొనరించుకొనుచున్నాడు.

ఈ మనస్సే కర్మేంద్రియాలతో కలసి మనోమయకోశమగును. ఈ మనోమయకోశమునకు వేదములే అంగములు. వేదములే అంగములుగా కలిగిన మనోమయము అందఱికి యున్నది. కనుక వేదాధికారము అందఱికి కలదు. ఎట్టి శబ్దములు వినుచుందుమో అట్టి మనస్సేర్పడును. పెద్దల వద్ద మహావాక్యముల వినుచున్నచో మహాత్ములమయ్యెదము. సంకల్ప ప్రవాహమును దాటుటకు వంతెనవంటి “సోఽహం”భావ సూత్రము వంతెనవలె నున్నది. దేవునినుండి జారివచ్చిన మనసు దేవునివద్ద తప్ప మరెక్కడ నిలువదు. గురుకీలగు బ్రహ్మనిష్ఠయందున్నచో సంకల్ప ప్రవాహమును దాటి బ్రహ్మయే యగుట సోమవారమును దాటుటయగును. సుజ్ఞాని ఈ విధముగా చంద్రజ్యోతిని వినియోగించుకొని జీవన్ముక్తుడగు చున్నాడు. సూక్ష్మశరీర స్థానమగు ఆకాశమగు శ్రోత్రమునందున్నదని జ్ఞప్తియందుంచు కొనవలయును.

3. మంగళవారము అధిదేవత అంగారకుడు.

అంగారము = అగ్ని, అగ్నిగలవాడు అంగారకుడు.

వివరణము :- పరిపూర్ణ జ్ఞానముచే ఆదివారమును సంకల్ప ప్రవాహమగు సోమవారమును అధిగమించినను, అహంకారమును

నాశనము గావింపకున్నచో మంగళవారమునందే మునిగిపోవు ప్రమాదము గలదు. దైవదత్తమైన జ్యోతికళచే దేహాదులు సంచరించుచుండగా “నేను” అనెడి అభిమానమేర్పడినది. కృతి = ప్రయత్నము. అహంకృతి = నేను అను రెండక్షరములు ముందుంచుకొని చేయు ప్రయత్నములన్నియు అహంకారము. వృక్షసముదాయమునకు వనమని పేరున్నట్లు - వనమనునది ప్రత్యేకముగా లేకున్నను, ఆ సముదాయమునకు పేరు వచ్చినది. అట్లే స్థూల, సూక్ష్మ శరీరావయవముల సంఘాత క్రియలచే నేననెడు అభిమానాహంకారుడు పుట్టినాడు. గాఢనిద్రలో, యోగనిద్రలో ఈ సంఘాత క్రియలన్నియు లేనపుడు, ఈ అహంకారుడు లేడు. వీనికి ఉనికియే లేదు. బ్రహ్మనిష్ఠలో బ్రహ్మనందానుభవమున నిరహంకారస్థితిని దృఢపఱచుకొన్నచో జాగ్రత్స్వప్నములలోకూడ అహంకరించని స్థితిలో నుండగలము. ఈ అహంకారము అజ్ఞానముచే కలుగును. ఇదియే అవిద్యయగు కారణశరీరము. దీనిస్థానము అగ్నిస్థానంబగు నేత్రము, లోకమున దురహంకారులను వానికి కండ్లలో నున్నది కంకెడుక్రొవ్వు అని లోకోక్తి గలదు.

అజ్ఞానాహంకారమునకంటే జ్ఞానాహంకారమును జయించుట దుస్తరము. “మమమాయా దురత్యయా” అన్నాడు గీతాచార్యుడు. శుద్ధ సాత్వికాహంకారంబగు దైవీప్రకృతిని బ్రహ్మమే తానైన బ్రహ్మకార వృత్తిచే జనించిన “నేను” మహాత్ముడననెడు అహంకారమును విడిచినచో మంగళవారము దాటిన జీవన్ముక్తత్వము సిద్ధించును. అట్లుగానిచో మంగళ జ్యోతిని దుర్వినియోగము జేసుకొని జన్మ పరంపర మూలమగు కారణమందే మునుగుట సంభవించును.

ఈ అహంకారుని తెలుపుటకు ఒక చిన్నకథ :-

ఒక గ్రామమున కళ్యాణమంటపమునందు నూత్న వధూవరులకు వివాహము జరిగినది. బంధుమిత్రాదులనేకులు వచ్చి నూత్నదంపతుల ఆశీర్వాదించి భోజన తాంబూళాదుల స్వీకరించి వారి వారి నిజక్షేత్రములకు పోయిరి. పెండ్లికూతురు తల్లిదండ్రులు అల్లుడుగారితో సహా సాయంకాలము వారి గృహమునకు తీసుకొనిపోయిరి. ఆ అల్లుడుగారివెంట మరియొక యువకుడు కూడా పోయెను. తమ అల్లుడికి దగ్గరి చుట్టమేయని అత్తగారు భావించియుండిరి. అల్లునితోసహా ప్రతిపూట అత్తగారు రుచిగల పిండివంటల పదార్థముల వడ్డించగా ప్రతిదానిని ఇది బాగాలేదు, అది బాగాలేదు అని తప్పులు పట్టుచుండ ఎంతభయభక్తులతో తయారుచేసి వడ్డించినా అల్లుడు ఏమి అనడు వీడు ఎప్పుడు తప్పులుపట్టి విసిగించి బాధించుచున్నాడే, ఏమైన వాడిని అన్నచో అల్లుడు బాధపడునేమోయని భావించి సహించుకొని యుండేది. కాని వానిబాధ తీవ్రమైనది. అల్లునికి వీడెవడై యుండునో తెలుసుకొనవలెనని నిశ్చయించుకొని ఇరువురికి భోజనము వడ్డిస్తూ “నాయనా! అల్లుడుగారూ! ఈ అబ్బాయి మీకు ఏమికావలయును? అని అడుగగా అల్లుడు అత్తగారూ, వీడు మాకు ఏమీకాదు అసలు మా బంధువే కాదు, వీడు మీకు ముఖ్యంగా కావలసిన దగ్గరి బంధువేమో, అందులకే ఇంత చనువుగా ప్రతిపూట మిమ్ము తప్పులు పట్టుచున్నాడని నేను అనుకున్నా నన్నాడు. అప్పుడు వాడు నా బంధారము బయటపడ్డది, ఇక ఇక్కడయున్నచో దేహశుద్ధి చేయుదురని “యః పలాయతే సజీవతి” అని జంబుక మంత్రమును పఠించి పారిపోయెనట. ఈ విధముగా అహంకారుడు జీవ కుటుంబమునచేరి వేధించుచున్నాడు. ఏనాడు వీనిని తెలుసుకొందుమో ఆనాడు జీవకుటుంబము నిరహంకారముతో శాంతి సౌభాగ్యములతో వర్ధిల్లగలదు.

4. బుధవారమునకు అధిపతి బుధగ్రహము.

ఈ బుధుని జన్మ వృత్తాంతము పురాణములందు చాలా విచిత్రముగా, లౌకికముగా అర్థము చేయుటకు హేయముగా నున్నది. ఈ బుధుని జన్మమును గుఱించి తారాశాస్త్రంక విజయము అను శీర్షికయందు వివరించినాను. మున్ముందు తెలియగలదు.

సదురూపదేశమునుబొంది ఆత్మనిష్ఠచే ఏర్పడిన అనుభవ జ్ఞానదీప ప్రకాశమున వెలుగుచు నేను మహాజ్ఞానిని యని గర్వించి ఆ ప్రజ్ఞను కేవలము వదరుబోతుతనమున వాచా వేదాంతముతో ఆడంబరముగా సంచరించినచో బుధజ్యోతిని దుర్వినియోగము గావించుకొని మహాకారణ మనెడి అన్నమయకోశంబగు బోసులోబడి బుధవారమునందే మునిగి పవిత్ర జన్మను వృథమొనరించుకొనువాడు అజ్ఞాని. సుజ్ఞాని, తనయొక్కయు తనపై ఆధారపడి యుండు కుటుంబ సభ్యులయొక్కయు దేహములపైగల మోహజాలము త్రుంచి తురీయ మార్గమున బ్రహ్మవలోకన మొనరించుచు, దేహ, శ్వాస కుండలినీ, మనోబుద్ధి జీవేశతత్త్వముల క్రమముగా దాటుచూ బ్రహ్మమున లీనమగుచున్నచో బుధజ్యోతిని సద్వినియోగముచేసుకొని ధన్యుడగు చున్నాడు.

5. గురువారము ఈ వారాధిపతి గురువు.

శ్లో॥ బృహస్పతి స్ఫురాచార్యో గీష్పతిర్థిషణో గురుః

జీవ ఆంగీరసో వాచస్పతి శ్చిత్ర శిఖండిజః ॥ (ఇత్యమరః)

అమరకోశమునందు గురువునకుగల పేర్లు :-

(1) బృహతాం దేవానాం వేదమంత్రాణాం వా పతి బృహస్పతిః = దేవతలకునూ, వేదమంత్రములకును ప్రభువు గనుక బృహస్పతి. కైవల్యమున ప్రత్యగాత్మయందు లీనమైనచో బృహస్పతిత్వము కలుగుట వలన దేవతలకు

ప్రభులగుదురు. ఇట్టివారి నోటినుండి వెలువడు దైవసంబంధమైన అనుభవ వాక్యములు వేదమంత్రార్థములై ప్రకాశించుచుండును. బ్రహ్మాదులుకూడా తురీయాతీతస్థితిని పొందియే దైవత్వము నొందుచున్నారు. బ్రహ్మత్వమును సిద్ధింప జేసుకొన్నవారు దేవతలకు గూడ గురువులే. బ్రహ్మైక్యమును పొందిన వారి వారి వాక్యములు పరా, పశ్యంతి, మధ్యమ, వైఖరీ వాక్కులతో వెడలుటచే ఇతరుల వాక్కుల కధిపతియై అజ్ఞానాన్ని పోగొట్టి, సుజ్ఞానాన్ని కలుగజేయునట్టి ప్రకాశముండును. అనుభవజ్ఞాన శూన్యుల వాక్కులలో చీకటియుండును. ఇట్టివారి బోధలు ఇతరుల మనంబుల సంస్కరింపజేయ జాలవు.

(2) సురాచార్యః = దేవతలకు ఆచార్యుడు (3) గీష్పతిః = వాక్కులకు పతి (4) ధిషణః = బుద్ధిగలవాడు (5) గురుః = సకలార్థములను వచించువాడు (6) జీవః = జీవయతి దేవానీతిజీవః అనగా దేవతలను బ్రతికించువాడు అని అర్థము (7) అంగీరసః = అంగీరస పుత్రుడు (8) వాచస్పతిః = వాక్కులకధిపతి (9) చిత్రశిఖండిజః = చిత్రశిఖండియనగ అంగీరసుడు, ఈతనికి పుట్టినవాడు గురువని వ్యుత్పత్తులందున్నది.

పలుకులను వెడలించునది ఉదానవాయువు. ఇది పూర్వగామిత్యమున సరస్వతిగను, పశ్చిమ ప్రయాణమున సుషుమ్నగను పరిణమించు బుద్ధిగా వాయుస్థాన గత జీవునకుగలదు. సహజ కుంభక స్థితిలో కైవల్యమున నున్నచో సర్వజ్ఞత్వము లభించును, క్షుత్తిపాసాది ద్వంద్వాతీత స్థితిలోనున్న యోగీశ్వరులు చిరకాలము బ్రతుకగలరు. ఇట్టి నిస్సంకల్ప స్థితియే బ్రతుకు. సంకల్ప ప్రవాహమున మునుగుటయే మరణము. ఇట్టి మృత్యువులు కైవల్యామృతమున బ్రతుకునొందినవారై శివులగుదురు. కైవల్య వాయు స్థానమున బ్రాహ్మీస్థితియే బృహస్పతిత్వము. త్రిగుణాత్మికమును శుద్ధ సాత్వికమునునైన నేను గురుడను అహంకారమునుకూడ దాటినచో

గురువారమును దాటినట్లగును. ఈ గురుజ్యోతిని సద్వినియోగమొనర్చుకొనును జ్ఞాని. జ్ఞానాహంకారముచే అజ్ఞాని అహంకరించి పవిత్రమైన గురుజ్యోతిని దుర్వినియోగముచేసుకొని గురువారమునందు మునిగిపోయి జనన మరణ సంసార చక్రమున పరిభ్రమించును.

6. శుక్రవారము అధిదేవత శుక్రుడు.

శ్లో॥ శుక్రోదైత్యగురుః కావ్య ఉశనా భార్గవః కవిః ॥ (అమరము)

తా॥ తెల్లనివాడును, రుద్ర శుక్రజనితుడును, దుఃఖప్రదుడును నగువాడు శుక్రుడు. రాక్షసులకు గురువు. శుక్లమునకు స్థానము కారణ శరీరస్థానంబగు రుద్రపీఠమైన అగ్నిస్థానము. అసురుల శ్రేయస్సుకోరువాడు, బ్రహ్మానందామృత సురను దూరముచేయువాడు గనుక ఉశనుడు, చతురత్వమున వర్ణించువాడు గాన కవి, భృగు గోత్రజుడుగాన భార్గవుడు. ఈ శుక్రజ్యోతిని, స్త్రీ, పురుష, లోలత్వమునకు, జిహ్వా, గుహ్య చాపల్యమునకు విషయాభిలాషకు, దేహాత్మ భావనయనెడు రాక్షసత్వమునకు వినియోగించు కొన్నచో, అమృతమునకు దూరులై జనన మరణ ప్రవాహములోబడి దుఃఖము లను భరించి శుక్రాచార్యుల శిష్యులమై లోకమున దుష్కింపబడవలసి వచ్చును. ఇట్లు వ్యవహరించి ఈ జ్యోతిని దుర్వినియోగము గావించుకొని శుక్రవారములోనే మునుగును అజ్ఞాని. సుజ్ఞాని ఊర్ధ్వరేతస్కుడై బ్రహ్మానిష్ఠుడై నూరెడు అమృతపానముజేసి మృతసంజీవిని విద్యుడే దేహాభిమానంబనెడి రాక్షసత్వమునకు దూరుడై జరా మరణములులేని దేవత్వమునుబొంది దుఃఖ నివృత్తి పరమానందప్రాప్తి రూపమోక్షమునుబొంది ఈ జ్యోతిని సద్వినియోగ పఱచుకొని శుక్రవారమును దాటుచున్నాడు. స్త్రీ పురుష లోలత్వము గుహ్యేంద్రియ వ్యాపారమున జరుగును. గుహ్యము కార్యము, దీనికి కారణము

జిహ్వేంద్రియము గాన, కార్యమునకు మూలము కారణము గనుక జిహ్వేంద్రియ స్థానమే శుక్రస్థానము. అమృత రసమిక్కడనే స్రవించును.

7. శనివారము అధిదేవత శనేశ్వరుడు (శని)

సౌరి శనైశ్చరౌ - అమరము, సూరస్యా పత్యంసౌరిః = సూర్యునియొక్క కుమారుడు సౌరి, శనైర్మందం చరతీతి శనైశ్చరః చరగతి భక్షణయోః, ధాతువు. మెల్ల మెల్లగా భక్షించువాడు కనుక శనైశ్చరుడు. కాలమును తెలుపువాడు సూర్యుడు, ఆయువే సూర్యుడు, రేచకపూరకములద్వారా ఆయువు నెమ్మదిగా క్షీణించుచున్నది. మానవుని నిజస్వరూపము సచ్చిదానందస్వరూపంబగు ఆత్మ తానైయుండగా అసజ్జడ దుఃఖ స్వరూపియైన అనాత్మయగు దేహమే నేననెడు అజ్ఞానమే శనిపట్టుట. ఇది కలిప్రేరణ. అజ్ఞాని తన ఆయువు నంతను అన్నమయకోశమునకే వినియోగించుకొని, శనిమహాత్ముని జిక్కి ఈ జ్యోతిని దుర్వినియోగపరచుకొని శనివారములోనే మునిగిపోవు చున్నాడు.

గురుసూటియందునిలిచి ప్రాణాపానవృత్తుల సహజకుంభక ఉదాసస్థా నంబున లయముంజేసుకొని కైవల్యంనొందిన, శనిజ్యోతిని సద్వినియోగ పరచుకొన్నట్లగును. కలిప్రేరణచే ఆయుక్షీణమును నరకప్రాప్తియు కలుగును. పాయురింద్రియాధి దేవత మృత్యువు. నరకద్వారము పాయువే కలిప్రేరణచే అమూల్యంబగు ఆయువును అన్నమయకోశంబగు స్థూలశరీర పోషణకే వినియోగించుకొని నరకప్రాప్తిని బొందుటయే శనికి చిక్కుట. బ్రహ్మనిష్ఠచే ద్వంద్వాతీత కైవల్యరూప మోక్షానందస్వరూపులగుటయే శనివారమును దాటుట యగుచున్నది.

మృత్యు-నరకద్వారము. పాయురింద్రియ స్థానము-ఇది కార్యము. దీనికి కారణము ప్రాణేంద్రియ స్థానము, గనుక శనిగ్రహ స్థానము ప్రాణేంద్రియమున ఎఱుంగదగును.

శనిమహాత్ముని గురించి ఒక చిన్నకథ గలదు. ఏమనగా?

ఒకరోజు శని కైలాసమునకుపోయి ఉమామహేశ్వరుల దర్శించి నమస్కరించెను. పరమేశ్వరుడు “ఏమినాయనా! ఇంత దూరమేతెంచినావు” అని యడుగ, నా శని, మహాదేవా ఒకరోజు ఒక గంటసేపు నిన్ను పట్టవలయు నని చిరకాలముగా కోర్కెయున్నదని మనవి జేసెను. భోళాశంకరుడు నవ్వి అటులైన రేపు శనివారం ఉదయము 10 గంటలకు వచ్చి నన్ను పట్టుము నాయనా, నీ శక్తిని చూచెదనని తెలిపెను. శనివారము సరిగా 10 గంటలకు పరమేశ్వరునికి ఒక సంకల్పము గలిగినది. ఏమనగా! నేను వాడికి కనుపించినగదా వాడు నన్ను పట్టుటయని తలంచి, దుర్గంధ భూయిష్టమైన యొక మురికికాలువ తూములో దాగియుండెను. మరి కొంతతడవునకు శనేశ్వరుడు వచ్చి మహాదేవా ఇక నాకు శెలవొసంగుడు పోయివచ్చెదననెను. ఏమిట్రా అబ్బాయీ ఈ దినం నన్ను పట్టుతానన్నావు గదా అప్పుడే పోతానంటావు అన్నాడు శివుడు. అప్పుడు శనిదేవుడు పరమేశ్వరా! నిన్ను పట్టి విడిచిపోవుచున్నాను. ఇక దయచేసి కైలాసానికి వెళ్ళుడు, వెండికొండను, అమ్మవారిని ప్రమథగణముల విడిచి ఈ కంపు తూములో ఎట్లుండిరి దేవా, శెలవు అన్నాడు. ఔరా! నన్ను గుర్తించినగదా నీవు పట్టుటయని ఈ దుర్గంధమగు తూములో దాగునట్లు నా బుద్ధినే మార్చిన నీవు సామాన్యుల విడుతువా? నీ బారినపడిన దౌర్భాగ్యులు ఎన్ని కష్టముల పాలగుదురో గదా యని శంకరుడు కైలాసమునకేగుట. శని నిజస్థానమునకు పోవుచూ దారిలో నొకచోట శ్రీరామనామ మధుమృత పానమత్త చిత్తుడైయున్న హనుమంతునిజూచి ఆయనయొద్దకుపోయి నమస్కరించి వాయునందనా ఇప్పుడే పరమ శివుని పట్టివస్తున్నాను తమర్ని కూడా పట్టవలయుననెడి వేడుక చిరకాలముగా నున్నదనెను. ఆహా! అలాగా బాబూ! అని ఆంజనేయస్వామి తన తోకతో ఆతనిచుట్టి తన తొడక్రిందబెట్టి

ఎముకలు విఱుగునట్లు అధిమిపట్టి శ్రీరామనామ జపము చేయుచుండగా ఆ శనిదేవుడు అయ్యోస్వామి రామభక్తాగ్రేసరా బుద్ధి గడ్డితిని నీ వద్దకు వచ్చితిని ఎముకలు విఱిగిపోయినవి. ప్రాణముకూడా పోవునట్లున్నది. క్షమించి నన్ను విడుమని రోదనచేయుచు బ్రతిమాలగా దయామయుడై హనుమంతుడు “ఓయీ! బుద్ధివచ్చినదా నా వద్దకేకాదు నా శ్రీరాముని భజించు భక్తుల దగ్గఱకి పోయినా నీ అంతు తేల్చగలను జాగ్రత్త” అని బుద్ధిచెప్పి విడిచిపెట్టెనని పెద్దలు కొందరు ఇట్లు చెప్పుకొందురు.

పరీక్షిన్మహారాజేకాదు, పాము విషమునకు ఏడుదినములలో మరణించినది. ఈ కథమానవులందరి జీవితచరిత్రయై యున్నది.

మనలోని కుండలినీశక్తియనుపాము ఉచ్చాస నిశ్వాసములద్వారా బుసకొట్టుచు తన విషజ్వాలలతో, ఎంతో ముద్దుగా, ముచ్చటగా, కోమలముగా పసితనమున నున్న మనల పెద్దజేసి, మార్పుచేయించి వృద్ధాప్యమున వికారము నొందించి చివరికి ఏదో ఒక వారమునందు చంపివేయుచున్నది. శమీకమహాముని ధ్యాననిష్ఠయందు ఈ పాము తన శక్తినికోల్పోయి చచ్చియుండును. అనగా కైవల్యమున సహజకుంభకము నందు లీనమైయుండును. అహంకారయుక్త జీవుడు సంసారాటవిలో విషయములనెడి మృగముల వెంట తిరిగి తిరిగి అలసి దప్పిగొని మునిని నీళ్ళు అడుగుట అహంకారునికి ఆత్మతీర్థము లభించదు. అందున చచ్చిన పామును ఆ శమీకముని మెడలో వేయుటచే జ్ఞానాహంకార స్వరూపంబగును.

శృంగి ఏడవదినంబున తక్షక విషాణములచే పరీక్షిత్తు మరణించునట్లు శపించుట.

పరీక్షిత్తు శాపవార్తవిని

కం॥ ఏపారునహంకార వ్యాపారములందు మునిగి వర్తింపగా ।

నాపాలిటి హరిభూసుర శాపవ్యాజంబున ముక్త సంగునిజేసెన్ ॥

తా॥ అధికమైన అహంకారములందు మునిగి విచక్షణాజ్ఞాన శూన్యమై మెలగునట్టి నాకు నా పాలిటి హరియైన పరమాత్ముడే ఆ శృంగిమహాముని శాపము నన్ను ముక్తుని జేసినదని పరీక్షిత్తు చెప్పుకొన్నట్లున్నది.

దేహోత్పత్తిభావనాయుక్త అహంకారముతో మిశ్రితమైన జీవుడు - పరీక్షిత్తు, శమీకుడు - కైవల్యస్థాన స్థిత ప్రత్యగాత్మ, పరమాత్మ, బ్రహ్మము శృంగి = జ్ఞానాహంకారము. పరీక్షిత్తు = అహంకారయుక్త జీవుడు.

హస్తినాపురమున శుకయోగి పరీక్షిత్తునకు భాగవతమును బోధించెను. నైమిశారణ్యమున శౌనకాది మహామునులకు సూతమహర్షి అదే భాగవతమును బోధించినట్లున్నది.

శునక సంబంధము శౌనకము, శునకమనగా కుక్క. శునతి ఇతస్తతో గచ్ఛతీతి శునకః శులుగతౌ అనెడి ధాతువు. ఇతః = ఇటు, తతః = అటు, శునతి = తిరుగునది, ఇతి = కనుక, శునక ః = కుక్క.

ఎప్పుడు ఇటు అటు తిరుగుటచే దీనికి కుక్క యనిపేరు. మనస్సే ఇటు సంకల్పం అటువికల్పం వైపు తిరుగును కనుక మనస్సే కుక్క. ఈ కుక్క నిస్సంకల్ప స్థితిని పొందినచో ముని యుగుచున్నది.

“కుక్కనుదిన్నవాడు గురులింగజంగంబు

పంది తిన్నవాడు పరమయోగి ।

ఏనుగను తిన్నవాడు యెంతసుజ్ఞానిరా

విశ్వదాభిరామ వినురవేమ ॥ అన్నాడు వేమనయోగి సాంకేతికార్థములో

తా॥ కుక్కయనగా మనస్సు, మనస్సును అమనస్కస్థితిని పొందించిన వాడు జంగమదేవర యనగా శివుడనియర్థము.

పందియనగా ప్రాణశక్తి, బాహ్యముగా పంది నరకమును తినును, ప్రాణశక్తి యనుపందికి శరీరమున ఆహారము వేయకున్న మలభూయిష్టం బగు దేహమును తినును, రెండుదినములు ఆహారములేకున్న కండ్లులోనికి పోయి నీరసమగును. ఇట్టి ప్రాణశక్తిని ఆత్మయోగమున ప్రాణశక్తి (లేక కుండలినీశక్తి) సహజకుంభకమున లీనముగావించినచో పరమ యోగి యగును. వ్యావహారిక జగమున ఏనుగు గొప్ప భారీ జంతువు మదపుటేనుగ, మనలో అన్నిటికంటే గొప్పది అహంకారమనెడి ఏనుగ, అహంకారవృత్తిని జీర్ణముచేసుకొని నిరహంకారమున నుండు మహాజ్ఞాని యని అర్థము.

ఇట్టి శునక సంబంధమైన శౌనకాది మహామునులకు సూతమహర్షి సూతుడు బెస్తకుల సంజాతుడు.

బెస్తవాడు మడుగులోని చేపలపట్టి బయటవేయును. బయటనున్న వారు బుట్టలలో వేసుకొందురు.

“గురువులు ప్రియశిష్యులకున్ పరమరహస్యముల తెలియబలుకుదు రచలస్థిర కళ్యాణంబెయ్యది పురుషులకును నిశ్చయించి బోధింపుతగన్.”

అని శౌనకాది మునులు సూతమహర్షిని అడిగినట్లున్నది.

నిశ్చయించి బోధించునట్టి బుద్ధియే సూతుడు. నోటిలోని నాలుక క్రింద ఉమ్మినీటిగుంట యున్నది. ఇదియే మడుగు. జిహ్వగ్రస్థానమే బుద్ధికి నిలయము. ఈ బుద్ధియను సూతుడు వేద ఉపనిషద్వాక్యములను బయటకు వేయుట. అనగా బోధించుట. నీటిలోని చేపలు బయటకురాగా తళుక్ అని మెరియును. అట్లే ఉపనిషద్వాక్యములు ప్రకాశించుచుండును. శ్రోతలు శౌనకాదులు, శ్రోత్రములనెడి బుట్టలయందు వేసుకొనుచుండురు.

సారాంశము :- శుకయోగి “ఆధ్యాత్మమ్ము తెలియగచేయజాలు దీపము సకలవేదములకు సారాంశమైన పురాణమర్మంబును గాఢ సంసారాంధకార పటలి దాటగోరెడువారికి శుకయోగి యేర్పడంగ వివరించె” అని భాగవతము ప్రథమ స్కంధముననున్నది.

బ్రహ్మమున లీనమై పూర్వము తాననుభవించిన అనుభవమును ఉత్తర రూపమున శిష్యులకు బోధించునపుడు తాను అనుభవ సంస్కారమును జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొనునట్టి చిత్తము పరావాక్. శుకయోగి జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొను నపుడు శ్వాస ఆగియుండును. పృథ్వీస్థాన మహాకారణమే శుకయోగియగు చిత్తము.

అహంకారమే పరీక్షిత్తు. అగ్నిస్థానమున పశ్యంతీవాక్ గురువుల బోధనలు విని అనుభవమున కనిపెట్టుశక్తి ఇతడే పరీక్షిత్తు.

బుద్ధియే - సూతమహర్షి ఆపోస్థానమునుండి బోధించు బోధన జ్యోతి ఆపోజ్యోతి వైఖరీవాక్.

మనస్సే - శౌనకుడు మనస్సు స్థానము ఆకాశస్థానంబగు శ్రోత్రము మధ్యమవాక్.

శమీక మహాముని - కైవల్యస్థానస్థిత పరమశాంతిరూప బ్రహ్మము పరిపూర్ణత్వమే శృంగి.

భాగవతమునకు ఈ ఆర్గురే మూలపురుషులు.

హస్తినాపురమున బోధించు గురువైన శుకయోగి ఉన్నతాననమున కూర్చుండి బోధించెను. శిష్యుడైన పరీక్షిత్తు క్రింద కూర్చుని శ్రవణము చేసెను.

అట్లే నైమిశారణ్యమున బ్రహ్మపీఠమధిష్టించి సూతమహర్షి వైఖరీ వాక్యమేతుండై నిఖిలపురాణ వ్యాఖ్యానంబొనరింపగా క్రిందగూర్చుని శౌనకాది మహామునులు శ్రవణముగావించి ఆనందించిరి. కానీ ఈశ్వర నిర్మాణము విచిత్రముగానున్నది. ఎట్లనగా పృథ్వీస్థానంబగు ప్రూణేంద్రియ స్థాన చిత్తము క్రింద నున్నది. అగ్నిస్థానంబగు నేత్రంబున పరీక్షిత్తగు అహంకారము మీద నున్నది. అటులనే ఆపోస్థానమున జిహ్వగ్రహస్థిత బుద్ధియగు సూతుడు క్రిందనున్నాడు. ఆకాశస్థానమున శ్రోత్రమున నుండు మనస్సనెడి శౌనకుడు మీదనున్నాడు.

న బంధు ర్నమిత్రం గురురైవశిష్యః అన్నారు శంకరులు.

గురుశిష్యులు అను బేధమేలేదని అర్థము. అద్వైతసిద్ధియందు.

సప్తాహము - సప్తగ్రహముల వివరణము. సప్తజ్యోతుల, అజ్ఞాని, సుజ్ఞాని వినియోగ పద్ధతుల తెలిసికొంటిమి.

సప్తగ్రహములలో రెండు మిగిలినవి. అవి రాహుగ్రహము, కేతు గ్రహము.

సూర్యుని మ్రింగువాడు రాహువు, గ్రహణకాలమున సూర్యునకు రాహువుపట్టి రెండుగంటలలో విడుచుచున్నాడు. మనలో బుద్ధియనెడి సూర్యునకు భౌతిక సంబంధములగు భోగేచ్ఛయనెడి రాహుగ్రహముపట్టి ఎన్ని జన్మలైనదో తెలియదు. ఈ భోగేచ్ఛను బ్రహ్మేచ్ఛగా మార్చుకొన్నచో రాహుగ్రహపీడ వదలిపోయి బ్రహ్మమేయగుచున్నాడు.

చంద్రగ్రహణమున కేతుగ్రహము పట్టి రెండుగంటలలో విడుదల జేయగా పట్టుస్థానము, మోక్షస్థానమని జనులు చేయుచుండుట అందరు ఎరిగినదే.

మనస్సనెడి చంద్రుని సంకల్ప వికల్ప వృత్తిరూప కేతువు పట్టి ఎన్ని జన్మలో గడిచినవి. సోఽహంభావ సూత్రమగు బ్రహ్మనిష్ఠయైన అంత ర్యాగముచే అమనస్కయోగసిద్ధిని పొందినచో కేతుగ్రహము వీడిపోవును.

“మేలుకొనుమా మూఢజీవా ఎన్ని జన్మములాయెనో గద ।

నీ స్వరూపము మఱుగు పఱచి న విద్య యనియెడి నిద్రనుండి ॥ మే

॥

అని మహాత్ములు మేలుకొలుపులు గానము చేసియున్నారు.

నీలోనున్న ఏడుజ్యోతుల వృత్తివ్యాప్తిచే వెలుగుజేసి ।

జ్ఞానతేజోరూపమగుటయే ముక్తి సప్తాహంబగునని ॥ మేలు ॥

అని మనల మేల్కొల్పినారు.

మన అందఱిలోగూడ సప్తవారాధిపతుల జ్యోతులు యున్నవి. వాటిని వృత్తివ్యాప్తిచే ప్రకాశింపజేసుకొనవలెనన్నారు.

ఫలవ్యాప్తి - వృత్తివ్యాప్తి అని మన వేదాంత గ్రంథములందు ఈ రెండు శబ్ద ప్రయోగములున్నవి. ఫలవ్యాప్తి అనగా మన అంతఃకరణ వృత్తి బహిర్ముఖముగా పోయి ధరించిన అనాత్మాకారముల దర్శించుటకు ఫలవ్యాప్తి యనిపేరు. ఈ వృత్తితో మోక్షము కలుగదు.

వృత్తివ్యాప్తియనగా అంతఃకరణవృత్తి అంతర్ముఖమై బ్రహ్మకారవృత్తిగా పరిణమించి వృత్తిరహితమై బ్రహ్మమేయగుట, అప్పుడు ఆత్మసాక్షాత్కార జ్ఞానముచే జీవన్ముక్తి లభించును.

భాగవతమునందలి పరీక్షిన్మహారాజుకథ మన అందిరిదై యున్నది. గురువులు భాగవతమును ఈ విధముగా అంతరార్థమును ఆర్యదర్పణమగు మన హృత్ఫలకమున దర్శింపజేయుదురు.

ఈ కథావస్తువుద్వారా మనము జ్ఞానసప్తాహ రహస్యార్థమును తెలుకొని ధన్యులమై యథాశక్తి మానవాళికి జ్ఞానదాన సేవజేసి ధన్యుల మగుదుముగాక.

- గీ॥ తనలో గ్రహంబుల నెఱిగిన తత్త్వవేత్త
కాలచక్రంబుఁదనలోన గాంచుచుండు
ముందు ఆగామి వ్రాయడే ముదముతోడ
నాదుగురుదేవ వేదాంత లక్ష్మణార్య ॥
- గీ॥ ఇహపరంబుల రెంటికి వేఱులేక
గణితమున్నది లోకులుఁగానలేరు
దానినెఱిగినవాడెపో ధన్యుడిలను
నాదుగురుదేవ వేదాంతలక్ష్మణార్య ॥
- గీ॥ అజప మంత్రమెలోకమై ఆడుచుండ
దీనిగణితమ్ము తెలిసిన ధన్యులకును
కాలజ్ఞానంబు తెలియదె ఖండితముగ
లలిత సుగుణధుర్య లక్ష్మణార్య ॥
- కం॥ సోహంభావము దెలిసిన
దేహంబును తానుగాడు దేవుండతడే ।
మోహంబుఁజెందనేరడు
కూహలకును వదలి నిన్ను గూడును దేవా ॥
- కం॥ దినప్రళయమును గనజాలక
మనుజుండై పుట్టనేల మాటికి ధరపై
ఘనశింశుమార చక్రము
దినకరులతోఁదిరుగుటెట్లు దీప్తిగ దేవా ॥
- కం॥ రవిచంద్రుల గతిఁగానక
సువిలాసుడుగాడు ధరలో సూన్యతపరుడే
రవి గురు బుధ శని రాహువు

దవిలిన ధర పుత్రుడెవడోఁ దెలుపుము దేవా ॥

కం॥ అంగారకుడని యందురు
అంగమె ఆకారమైన అత్వుడుతానే
పొంగుచు ద్వాదశరాశుల
సంగతిగని మెలగుటెట్లు సద్గురునాథా ॥

కం॥ స్థిరమనె శిఖరముపైనను
సురగరుడోరుగులు సూర్యసోములు దిశలున్
నిరతము నవగ్రహములతో
చరియించెడి దారి మాకుఁదెలుపుముదేవా ॥

పండుగలు

మన భారతీయ మహర్షులు మనకు కొన్ని పండుగలను ఏర్పాటు చేసియున్నారు.

అవి ఏవియనగా!

(1) చైత్ర శుద్ధపాడ్యమితో ఉగాది లేక యుగాది, (2) భాను విదియ, (3) అక్షతదియ, (4) వినాయక చవితి, (5) నాగపంచమి, (6) సుబ్బరాయ షష్ఠి, (7) రథసప్తమి, (8) గోకులాష్టమి, (9) శ్రీరామనవమి, (10) విజయదశమి, (11) వైకుంఠఏకాదశి, ముక్కోటిఏకాదశి, భీష్మఏకాదశి, (12) చిలుకద్వాదశి, (13) శనిత్రయోదశి, (14) నరకచతుర్థశి, (15) వ్యాసపూర్ణిమలు, కాముని పూర్ణిమ, కార్తీక పూర్ణిమ, దీపావళి అమావాశ్య, మకర సంక్రాంతి, శివరాత్రి. స్మృతిమార్గమున స్థూలముగా దృష్టాంత రూపమున ఈ పండుగలను చూపించి శ్రుతిమార్గమున, సూక్ష్మముగా దార్ఙ్గాతికమున అంతరార్థమును బోధించియున్నారు. ఏనాటికైన ఈ పండుగల యందలి ఆధ్యాత్మిక రహస్యములను గుఱ్ఱైఱుంగ గలరని మన పెద్దలు భావించియున్నారు. కానీ లోకమున అంతరార్థము ఎక్కువగా వ్యాపకముగాకున్నది.

సద్గురుదేవుల అనుగ్రహమున అంతరార్థమును తెలుసుకొందముగాక

ప్రతి సంవత్సరము చైత్రశుద్ధ పాడ్యమినాడు ఉగాది లేక యుగాది పండుగను జేయుచున్నారు. ఆ దినము ఇల్లు వాకిలి శుద్ధిజేసుకొని తలంటుకొని స్నానమాచరించి నూత్నవస్త్రముల ధరించి వారివారి శక్తికి తగినట్లు మధుర పదార్థములజేసుకొని ఇలవేల్పుల ఇష్టదేవతారాధనముల

జేసుకొని బంధుమిత్ర సహితముగా విందారగించి ఆనందింతురు. ఆనాడు ముఖ్యముగా నింబకుసుమభక్షణము గావింపవలయును. నింబ కుసుమ యనగా చింతపండుగుజ్జు, బెల్లం, వేపపూత ఈ మూడింటితో కలిపినది నింబకుసుమ.

(1) ఉగాది లేక యుగాది పండుగ వివరణము :-

ఒక సంవత్సరముపోయి మరియొక సంవత్సరారంభమున చేయుదురు. యుగముపోయి యుగారంభమునకు యుగాది. యుగములు గడచినను యుగములకు ఆదిలో యుండునది సచ్చిదానంద బ్రహ్మము. బ్రహ్మమును గూర్చిన పర్వమున ఇల్లు వాకిలిని శుభ్రపఱచుట. మన అంతఃకరణమును పరిశుభ్రముగా ఏవిధమైన సంకల్ప వికల్పములులేని పరిశుద్ధాంతఃకరణమును సోఽహంభావసూత్రమున చేసికొనుట. ఆ స్థితిలో నూరెడు అమృతరూప. అవబృథ స్నానంబగు జ్ఞానగంగా స్రవంతిలో స్నానమాడి బ్రహ్మభావనయగు నూత్నవస్త్రాలధరించి శరీరమనెడి గృహములో ప్రకాశించు అత్యంత ప్రియతమ స్వరూపుండగు ఆత్మారాముని పూజించి సద్గుణ సంపత్తియను బంధుమిత్రాదులకూడి మధురాతి మధురం బగు బ్రహ్మనంద రసామృతములతో ఇంద్రియాధి దేవతలతో అనుభవించి ఆనందించుట యుగాది పండుగయగును. తురీయమున త్రిగుణసామ్యవస్థ స్థితి యందుండుటయే నింబకుసుమ భక్షణ. తురీయాతీతమున బ్రహ్మనందమున లీనమై బ్రహ్మమే తానగుట పండుగ.

నాయనా! నీవు పండుకా, బ్రహ్మమునందు నిన్ను పండించుకొనుము. ఉగాదినుండి వేసవికాలమారంభమగుటచే శరీరమున ఉష్ణమై పైతృము కలుగును. కనుక వాటిని ఉపశమింపజేయు శక్తి పులుసునకు, వేపపూతకు కలదుగాన ఆరోగ్య సూత్రమును జతపఱచి నింబకుసుమ భక్షణమును విధిగా చేయించియున్నారు.

(2) భానువిదియ

ఈ పండుగను మన ప్రాంతమున చేయరేమో గానీ కొంత ప్రాంతమున జేతురు, భానుడు = సూర్యుడు. యుగాది లక్షార్థ బ్రాహ్మీస్థితిని బొందిన తదుపరి బుద్ధియనెడు సూర్యుడు తన సహస్రకిరణములతో అజ్ఞానాంధకార తిమిరమును పోగొట్టు బోధన జ్యోతియై ప్రకాశించును.

(3) అక్ష తదియ

త్రిగుణములు అక్షయ స్వరూపంబున మునిగి అక్షయ బ్రహ్మమై ప్రకాశించి బ్రహ్మ, విష్ణు, రుద్ర పీఠంబులగు స్థూల సూక్ష్మ కారణములును, మర్త్య, స్వర్గ, పాతాళములును, కామధేనువు, కల్పవృక్షము, చింతామణియునై వెలుగొంది నాశనరహితంబగు అక్షయ బ్రహ్మమును పొందును. ఇదియే అక్షతదియ.

(4) వినాయక చవితి

ఈ పండుగను అనేక ప్రాంతములందు భాద్రపదమాసమున చేయుట మన మెఱుగుదుము. మట్టితో విఘ్నేశ్వరుని విగ్రహములచేసి పూజించి, కొందులు త్రిరాత్రులు, కొందరు పాంచరాత్రులు, మరికొందరు నవరాత్రులు వేడుకలు మెరవణులు గావించి తుదకు జలమునందు నిమజ్జనము చేయుదురు. ఈ విఘ్నేశ్వరునికథ మన పురాణములందున్నది. సంక్షిప్తముగా తెలుసు కొందము.

పరమేశ్వరుడొకనాడు ప్రథమగుణములతో కారణాంతరమున ఎక్కడో పోయియుండు సమయమున పార్వతీదేవి తలంటుకొని స్నానగదికి పోవ నిశ్చయించుకొన్నది. ఇంటిలో ఎవ్వరులేని కారణమున నలుగుపిండితో నొక బొమ్మనుజేసి ప్రాణము పోయగా ఆ బొమ్మకు చైతన్యముగలిగి అమ్మా!

ఏమి ఆజ్ఞ అని బాలుడడుగగా, కుమారా! నేను స్నానము చేయుటకై బచ్చలిలోనికి పోవుచున్నాను. నీవు ముఖద్వారముననుండి ఎవ్వరిని లోనికి రానివ్వవద్దు, అని ఆజ్ఞాపించి పోయెను. అంత నా బాలుడు ద్వారమువద్ద నిలిచియుండగా పరమేశ్వరుడు వచ్చి లోనికిపోబోగా ఆ బాలుడు అయ్యా! తమరు లోపలికి పోకూడదు. ఎవ్వరిని లోనికి రానివ్వవద్దు అని మా తల్లిగారి ఆజ్ఞ అనిచెప్పెను. కానీ పరమశివుడు అబ్బాయీ! ఇది నా స్వగృహము. నన్నే అడ్డగింతువా? అనెను. నీ వెవ్వరైనను సరే, లోనికి పోవుట వీలులేదని కొంత చురుకుగా గద్దించగా ఆ మహాదేవునికి కోపమువచ్చి త్రిశూలముతో ఆ బాలుని కంఠమును త్రుంచివేసెను. ఆ బాలుని శిరస్సు ఎగిరి ఎక్కడ పడినదో తెలియదు ఇంతలో పార్వతీదేవి హఠాత్తుగా వచ్చి ఇదేమి అన్యాయమండీ నా కుమారుని నిర్దాక్షిణ్యముగా వధించితివాయని దుఃఖించెను. అప్పుడు శివుడు ప్రథమగణములను ఆ బాలుని శిరస్సు ఎక్కడపడ్డదో వెదకి తెమ్మని ఆజ్ఞాపించగా వారుపోయి వెదకి యాబాలుని శిరస్సును కానక తిరిగి వచ్చిరి. అప్పుడు పరమ శివుడు మీరు ఉత్తర దిక్కుగా వెళ్ళి ఆ దిశన ఏ శిరస్సు కనబడునో దానిని తీసుకొనిరండి, రిక్తహస్తములతో రాకూడదని ఆజ్ఞాపించెను. ఉత్తర దిక్కుపోగా అక్కడ ఒక ఏనుగు ఉత్తరదిక్కు శిరస్సుబైట్టి నిద్రించుచున్న ఏనుగు శిరస్సును తీసికొనిరాగా ఆ ఏనుగు తలను ఆ బాలుని మొండెమునకు తగిలించి బ్రతికించిరట. ఈతడే మహాగణపతి. ఈతనికి వ్రేలాడెడు పెద్దకడుపు, ఎలుక వాహనము, సకలవిద్యా నాథుడు, ముగ్గురు మూర్తులతో ముందుగా పూజలందుకొనువాడు, గరికపూజల మెచ్చువాడు, ముందుగా తనను పూజించియే ఇతర దేవతల పూజించాలి. లేనిచో విఘ్నములు కలుగజేయును. ఇంతటి పెద్దదేవుడు గణపతి. ఈ గణపతిని వేదాంతులు, మానవశరీరమనెడి దేవాలయమున పాయురిందియ

స్థానంబున మూలాధారచక్రము నందున్నాడని అనేకులు చెప్పుకొనుచుందురు. అనేక గ్రంథములందును ఇట్లేయున్నది. కానీ లోకమున చాలా అరుదుగా ప్రాణేంద్రియస్థానమున మూలాధార చక్రమును మహాగణపతిని నిరూపించు వారున్నారు. మన స్వారాజ్య గురుమహారాజులు బ్రాహ్మీభూత బ్రహ్మ శ్రీ జగద్గురు వేదాంతం లక్ష్మణార్యులు ప్రాణమునందే వినాయకుని శ్రుతి, యుక్తి అనుభవ పూర్వకముగా నిరూపించి మనకు బోధించియున్నారు. ఈ విఘ్నేశ్వరుని చక్రవిచార ఘట్టమున సంపూర్ణ వ్యాఖ్యానమును మున్ముందు తెలియగలరు. లోకమున బాహ్యముగానే దృష్టాంతముగా చూపించిన వినాయక చతుర్థి పండుగను చేసి, పూజించి మట్టిగణపతిని మనము చేసిన పూజాదికముల ఆయనతోనహా గంగపాలు జేసికొనుట శోచనీయము. అంతరార్థమును గమనించుట ముఖ్యము.

(4) నాగచతుర్థి

ప్రతిసంవత్సరము శ్రావణమాసమున హిందూ స్త్రీలు ముఖ్యముగా నాగచతుర్థి లేక నాగులచవితి పండుగను చేయుట ఆచారముగానున్నది.

చవితిరోజు ఉదయమే స్నానముచేసి పుట్టవద్దకు పోయి ఒక ప్రొద్దు (ఉపవాసముండుట) తెలిపివచ్చి భోజనము చేయకుండా యుండి నూగులు పిండిని, బియ్యపుపిండిని వేరు వేరుగా బెల్లము కొబ్బరివేసి దంచి పిడికిలిముద్దులు జేసి ఆ రెండుముద్దుల నొకటిగాజేసి తెల్లని దారాలను జందెములుగా తయారుచేసి వాటిని పుట్టదగ్గరికి తీసుకపోయి అక్కడ నివేదించి ఆ దారాలను పుట్టపై నుంచి తామును ఆ దారముల ధరించి తమ కుటుంబ సభ్యులకు ధరింపజేతురు. మరుదినము ఉదయమేలేచి స్నానముచేసి నైవేద్యము నకు పాలు తీసుకొనిపోయి పుట్టలో పాలుపోసి పుట్ట బంగారమని పుట్టమట్టిని కొంతనోటిలో వేసుకొని వచ్చి క్షీరాన్నముతో పారణముజేసి భోజనముజేసి

ఆనందింతురు. ఇది ఆచారము బాహ్యార్థము.

అంతరార్థ వివరణము :-

శ్రవణసంబంధమితి శ్రావణః = గురుముఖమున బ్రహ్మవిద్యను శ్రవణముజేయుట గనుక శ్రవణము. మస్వతేపరిమీయతే కాలమితి మాసః = కాలమును ఆయుష్షును కొలుచునట్టిది గనుక, మాసః = మాసము, నాగచతుర్థీపూజ = స్థూల, సూక్ష్మ, కారణముల కవ్వల నాలుగవదైన మహా కారణమే చతుర్థీ. నాగమనగా నాగుపాము. ఇదియే కుండలినీశక్తి, పామునకు గాలిమేతయని యున్నది. బాహ్యమున సంచరించెడు పాములు మట్టిని, ఎలుకల, కప్పల తినునుగానీ ఈ కుండలినీ, శక్తియను, పాము ఉ చ్ఛాస, నిశ్వాస రూపమున ఆయుష్షును తింటాయున్నది. దినమునకు 21,600సార్లు ఈ పాము బుసకొట్టుచు జీవుని ఆయువుని కొలుచు చున్నందున మాసములు, సంవత్సరములు కాలచక్రము తిరిగిపోవుచున్నది.

శుద్ధచవితి జీవత్రితయ, తనుత్రితయ, అవస్థాత్రితయముల కతిరిక్తముగా సద్గురు దేవుల ద్వారా శ్రవణముగావించి, వారు తెలిపిన “సోఽహం” భావసూత్రంబైన బ్రహ్మనిష్ఠచే శుద్ధమైన “నాల్గవతెఱవున” అన్నట్లు మహా కారణ స్వరూప కూటస్థ శుద్ధచైతన్యమును అనుసంధించుటయే నాగచతుర్థీ పూజయగుచున్నది. ఒక్కప్రొద్దు (ఉపవాసము) శ్రవణజన్య జ్ఞానముచే అనాత్మజ్ఞానముతో తన్ను మఱచిన అవిద్యయనెడి నిద్రమేల్కొని జ్ఞానోదయ కాలమున ఉపవాస వ్రతదీక్ష పూని అనగా ఆత్మయొక్క సన్నిధానమున నుండుట. తమోగుణరూప నూగుపిండి ముద్దను, సత్త్వగుణరూప బియ్యపు పిండిముద్దను, తనివితీరని కోర్కెలరూప మధురమగు రజోగుణమనియెడి బెల్లముతో మిశ్రమముజేసి ఒక పిడికిలి ముద్దలజేసి “సోఽహం” భావరూప దారముల పుట్టమీదనుంచి ధరించి యనగా స్థూలశరీరముద్వారానే అనగా

మట్టి పుట్ట ద్వారా యోగమును ధరించుట.

(5) నాగపంచమీ

ఆ మరుదినము స్నానమాచరించి పుట్టకోమలలో పాలుపోసి, క్షీరాన్నముతో పారణజేసి ఆనందింతురు.

“మట్టిపుట్ట” పాంచభౌతిక స్థూలశరీరమే మట్టిపుట్ట. ఈ పుట్టలో రేచక పూరకముల ద్వారా చరించు కుండలినీశక్తియే పాము. పుట్టకోమలు (రంధ్రములు) బ్రహ్మాండమనెడు శిరస్సునందుండు నాశికాపుటద్వయము, నోరు కలిసి ఏడు కోమలు. శుద్ధసాత్విక వృత్తితోకూడిన కుండలినీ శక్తి, రూపంబైన ఎఱుక, మనస్సుగా పరిణమించి, శ్రోత్రేంద్రియ ద్వారరూప కోమలద్వారా లోనికిపోయి, అటుపిమ్మట బోధనజ్యోతిగా మారి వైఖరీ వాక్కులతో ఆపోస్థానమునుండి బ్రహ్మబోధగా బయటికి వెడలుచున్నది. బ్రహ్మనిష్ఠచే కుండలినీ దర్శనము గావించినవారికి వేదాంతము యొక్కయు, పురాణేతిహాసముల యోగము యొక్కయు రహస్యార్థము లెఱుంగునట్టి సామర్థ్యము కలుగును.

ఈ విధనమే నాగపూజ రహస్యము.

(6) ఈ నాగదేవతలపూజకు సంబంధించినదే సుబ్బరాయషష్ఠి.

నాగదేవుడే సుబ్బరాయుడు. ఈ స్వామిని అనేకులు సేవింతురు. షష్ఠి తిథిన జరుగును. కర్ణాటక రాష్ట్రమున గౌరీబిదునూరు సమీపమున ఘాటీ సుబ్రహ్మణ్యస్వామి యనుపేర ఈ సుబ్బరాయుని గొప్పదేవాలయ మున్నది. అక్కడ పరస గూడ జరుగును. భక్తులు ఇష్టకామ్యార్థముల సిద్ధింప జేసికొని సుఖించుటకై ఈ స్వామిని ఆరాధింతురు. ఇది బాహ్యము.

ఆధ్యాత్మిక వివరణము

జ్ఞానేంద్రియములు ఐదు, మనస్సొకటి ఆరు, మనసూక్ష్మ శరీరంబగు మనస్సు శేషుడైన కుండలినీశక్తియే, మనస్సుగా పరిణమించి పంచేంద్రియముల ద్వారా పంచవిషయములందు బహిర్ముఖముగా ప్రయాణముజేసి ప్రకృతిలో మునిగినచో అశాంతియనెడు దుఃఖముతప్పదు. గురుభక్తులైన గురుబిడ్డలు, బ్రహ్మనిష్ఠులైన కుండలినీశక్తియగు సుబ్బరాయుడు అంతర్ముఖ ప్రయాణముచే కుండలినీశక్తితోసహా బ్రహ్మమునందు లీనమయ్యెనేని సకల ఇష్టకామ్యార్థ లక్ష్యార్థమగు బ్రహ్మనందము లభించుటయే దుఃఖనివృత్తియై పరమానంద ప్రాప్తి లభించగలదు.

(7) రథసప్తమి

ఈరోజు సూర్యభగవానుని రథచక్రములు పూర్తిగా ఉత్తరాయణమున తిరుగుట ప్రారంభమగుననియు, కొంతప్రాంతము వైష్ణవ ఆలయదేవత రథోత్సవములు జేయుదురు. వేసవి ఎండలు తీవ్రమగును. ఇది వ్యావహారికముగా జరుగు పండుగ.

పారమార్థిక వివరణము

“బుద్ధిర్గిరితినూర్యః” శ్రుతి. సూర్యుడనెడు బుద్ధియొక్క రథచక్రమునకు ఏడు ఆకులుండును. 1. పండ, 2. మేధ, 3. చత్వ, 4. చార్వి, 5. గృహీతి, 6. శ్రౌతి, 7. ప్రతిభ. ఈ సప్తవిధ బుద్ధి వృత్తులతోకూడిన ఈ చక్రము బ్రహ్మనిష్ఠయందు పూర్తిగా ఉత్తరాయణ ప్రయాణమునకు తిరిగినచో అనగా ఉత్ ఊర్ధ్వం తరం త్వనే నేత్యుత్తరం, త్రూతరణప్లవనయోః = దీనిచేత ఊర్ధ్వమునకు దాటుచున్నారు. గనుక ఉత్తరమని ఉత్పత్తి అర్థము. భూమి, నీరు, అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము, పంచతన్మాత్రలు అహంకారతత్త్వ, మహతత్త్వ, అవ్యక్తతత్త్వం, ఆమీద శబలబ్రహ్మ దానికి ఊర్ధ్వమున శుద్ధబ్రహ్మము, ఇట్లు ఒకదానిపైన మరియొకటి ఇట్లు బ్రహ్మనిష్ఠుడైన

ఊర్ధ్వమనబడు ఉత్తర దిగ్యాణముగా అంతర్ముఖవృత్తితో ప్రయాణము సాగించగా బ్రహ్మమున లీనమయ్యెదరు. ఎండవేడిమి అధికమగునట్లు ఆత్మాగ్నిప్రజ్వరిల్లును.

తే॥ ఆత్మతేజంబు వీక్షించు నతని మాన

సేంద్రియంబులు చేష్టలనెడల విడిచి

యొదిఁగి చెదరక కదలక యూరకుండు

సింగములఁ గన్న గజముల భంగి ననఘ ॥

సీతారామాంజనేయ సంవాదము తృతీయాశ్వాసము 74 పద్యం.

తా॥ దోషరహితుడవగు హనుమంతా! స్వస్వరూపము నవలోకించు పురుషుని చిత్తేంద్రియములు ఇటు నటు చలించక సింహమునుజూచిన యేనుగువలె ఊరకుండును. నీకు. వాటియందు ఆత్మాభిమానము లేకపోవుటచేత వాటికి స్వయముగా చలించు సామర్థ్యములేనందున కదలలేవు.

శ్లో॥ యథైథాంసి సమిధోఽగ్నిర్భస్మై సాత్కురుతేఽర్జున ।

జ్ఞానాగ్ని సర్వకర్మాణి భస్మసాత్కురుతే తథా ॥ గీత ॥ 4 అ॥ 37 ॥

తా॥ అర్జునా! లెస్సగా మండుచున్న అగ్ని కట్టెలనెట్లు భస్మము జేయునో అట్లే, జ్ఞానాన్ని సర్వకర్మలను భస్మము జేయుచున్నది.

శ్లో॥ నహి జ్ఞానేన సదృశం పవిత్ర మిహ విద్యతే ।

తత్స్వయం యోగసంసిద్ధః కాలేనాత్మని విందతి ॥ గీత ॥ 4 అ॥ 38 ॥

తా॥ జ్ఞానముతో సమానమైనదీ జగమునలేదు. అన్నిటికంటె పవిత్రమైనది జ్ఞానము. స్థూలశరీరమునకు గడియారమువలె కాలమును తెలుపునది

శ్వాస. ఇరువదియొక్క వేయి ఆరునూర్ల హంసలు సంచరించినచో నొకదిన మగును. శ్వాస సంచారమునుబట్టి శరీరపరిణామము. ఇట్టి కాలమువంటి శ్వాసచే బ్రహ్మనిష్ఠయను యోగమున నిల్చినచో ప్రత్యగాత్మ స్వరూపుడగు తనయందే జ్ఞానమును పొందుచున్నాడు.

పండ = తత్త్వమును తెలుసుకోదగిన బుద్ధివృత్తి, తత్త్వమనగా యథార్థమైన బ్రహ్మము. బ్రహ్మజ్ఞానముచే ప్రకాశించుటయే బుద్ధి. అదియే సూర్యరథ చక్రము బ్రహ్మమువైపు తిరుగుటయని గ్రహింపవలయును.

(8) కృష్ణజన్మాష్టమి లేక గోకులాష్టమి

శ్లో॥ యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లానిర్భవతి భారత! ।

అభ్యుత్థాన మధర్మస్య తదాఽత్యానం సృజామ్యహం ॥ గీ ॥ 4 అ ॥ 7

తా॥ అర్జునా! ఎప్పుడెప్పుడీ మోక్షధర్మమగు యోగమునకు హానికలుగు చున్నదో మఱియు నియోగమునకు వ్యతిరేకమగు పద్ధతులు అభివృద్ధియై బ్రహ్మనిష్ఠకు భంగకరముగా ప్రబలుచున్నవో అప్పుడప్పుడు నన్ను నేనే సృజించుచున్నాను.

శ్లో॥ పరిత్రాణాయ సాధూనాం వినాశాయ చ దుష్కుతామ్ ।

ధర్మసంస్థాపనార్థాయ సంభవామి యుగే యుగే ॥ గీత, 4 అ ॥ 8 ॥

తా॥ యోగమును సాధించు సాధువులయొక్క సంరక్షణ కొరకును, యోగమును సాధించక దుష్కృతము లాచరించువారియొక్క వినాశము కొఱకును మోక్షధర్మమైన యోగధర్మమును స్థాపించుటకొఱకును ప్రతి యుగమునందు పుట్టుచున్నాను.

భక్తులు, శ్రావణమానమున బహుళాష్టమి, ఈ గోకులాష్టమి పండుగరోజు శ్రీ గోపాలకృష్ణుని పూజించి పండుగజేసుకొని ఆనందించుట

అందరికి తెలియును.

భాగవతము, దశమస్కంధమున శ్రీ కృష్ణావతార ఘట్టమున్నది. ఈ కథావస్తువు సర్వజన విదితము.

శ్రవణ సంబంధము శ్రావణము, సద్గురుని సన్నిధిని బ్రహ్మవిద్యను శ్రద్ధగా శ్రవణముగావించి స్వస్వరూపసాక్షాత్కార మోక్షధర్మమునకు విరుద్ధముగా అనాత్మాకార వృత్తుల వ్యవహారమును ఖండించి ఆత్మాకార అంతర్ముఖవృత్తిద్వారా మోక్షధర్మ యోగమును సిద్ధింపజేయువాడు ప్రత్యగాత్మయైన కృష్ణుడు. సర్వం కరోతీతి కృష్ణః-సర్వమునుజేయువాడు గనుక కృష్ణుడని వ్యుత్పత్తి అర్థము. అష్టమి యనగా ఎనిమిది. పంచభూతములైన పృథ్వీ జలాగ్ని వాయువు ఆకాశములు 5, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము, మూడు వెరశి ఎనిమిది తత్త్వములు బ్రహ్మనిష్ఠలో లీనమైనచో అనాత్మ జడమై, జీవత్వమైన నరత్వముపోయి నారాయణ తత్త్వమైన కృష్ణావతార ప్రత్యగాత్మ స్వరూపులై అనాత్మ వృత్తిరూప దుష్టశిక్షణము బ్రహ్మాకార వృత్తిరూప శిష్టరక్షణయుజరిగి మోక్షధర్మయోగము ఉద్ధరింపబడి బ్రహ్మానందమును అనుభవించుటయను గోకులాష్టమి పండుగజేసిన వారగుదుము.

ఇదే శ్రావణమాసమున పున్నమికి ముందువచ్చు రెండవ శుక్రవారము వరలక్ష్మీవ్రతం.

ఇది సకల సంపత్కర వ్రతమని ఆచరింతురు. వ్యావహారికముగా పారమార్థికముగా, సద్గురుబోధను శ్రవణముగావించి, వర = శ్రేష్ఠమైనట్టి లక్ష్మీవ్రతం = మోక్షలక్ష్మిని ప్రాప్తింపజేయునట్టి వ్రతం బ్రహ్మనిష్ఠ. ఈ నిష్ఠద్వారా సకలసంపత్కరములు, వ్యావహారికముగాను పారమార్థికముగాను సిద్ధించును.

(9) శ్రీరామనవమి - శ్రీరామజయంతి

ఈ పండుగను చైత్రశుద్ధనవమిరోజు చేయుదురు. చైత్రశుద్ధ పాడ్యమి ఉగాది మొదలుకొని నవమి వఱకు శ్రీరామనవరాత్రి ఉత్సవములనికూడ చేయునట్టి ఆచారము కలదు. నవమినాడు సీతారాముల కళ్యాణమునుకూడ చేయుదురు. భద్రాచలమునందు సీతారాముల కళ్యాణ మహోత్సవమును తిలకించుటకు లక్షలాది భక్తులు వెళ్ళుదురు. ఆనాడు ప్రతి ఇంట పూజలు చేసుకొని, ముత్తైదువలకు, పసుపు-కుంకుమ, ఫలతాంబుళములతోసహా ప్రసాదముగా పెసరబేడలు, పానకముఇచ్చి, క్రొత్త విననకట్టలతో ఇల్లాండ్రు వారికి వింజామరమువలె వినరి విననకట్టలకూడా ఇత్తురు. ఇది సర్వజన విదితమైన వ్యావహారికము. కోనలదేశమున అయోధ్యానగరమును రాజధానిగా జేసుకొని పరిపాలించుచున్న దశరథ మహారాజు కుమారుడైన శ్రీరాముడు జన్మించిన దినము నవమియని శ్రీరామ జయంతిని చేసుకొనుట ఆచారమైయున్నది.

ఆధ్యాత్మిక వివరణము :-

శ్రీరామ నామమును తారకమంత్రంబనికూడ ఆర్యోక్తి యున్నది. అష్టాక్షరీ మహామంత్రంబగు, “ఓం నమో నారాయణాయ” ఈ నారాయణ మంత్రమును వాసుదేవోపనిషత్తునుండి, “నారాయణా” ఈ మంత్రమున రెండవ అక్షరము ‘రా’ ను తీసుకొన్నారు. ఇది వైష్ణవమంత్రము తరువాత జాబాలోపనిషత్తు నుండి శైవమంత్రంబగు “నమశ్శివాయ” మంత్రము నందలి రెండవ అక్షరమగు ‘మ’ ను తీసుకొని శివకేశవుల అభేధము తెలియ జేయునట్లు “రామ” అని ఈ తారక మంత్రరాజనము మన పెద్దలు ఏర్పాటు గావించియున్నారు. ‘రా’ అగ్నిబీజము ‘రా’ అన్నపుడు మననాలుక అంగిట అనగా మూర్ధమున నొక్కుచున్నది. ‘మ’ అన్నపుడు ఓష్ఠములందు అనగా

పెదవులందు పలుకును. 'రా' అగ్నిబీజమగుటచే జీవునియందలి పాపము లన్నియు, దగ్ధమై వెడలును 'మ' అన్నపుడు పెదవులు మూతబడుటచే బాహ్యము నుండి పాపజాలము లోనికి పోకుండ ద్వారమును బంధించినట్లు, ఈ "రామ" మంత్రమున ఇంతటి శక్తియున్నదని పెద్దలు చెప్పియున్నారు. "కలౌనామ సంకీర్తనం" అనగా కలియుగమున భగవన్నామము చేతనే ముక్తి లభించగలదని దైవభక్తి కలుగుటకు చెప్పియున్నారు.

కైలాసమున పరమశివుడు, నిర్వికల్పసమాధియందు బ్రహ్మానందమును అనుభవించి వ్యుత్థానదశకురాగా, పార్వతీదేవి పరమేశ్వరా! జగత్తునకు మనమేగదా ఆరాధ్యదైవములు, మరి మీరు ఎవ్వరిని గూర్చి ధ్యానించు చున్నారు? ఆ దివ్యమంత్రరాజమును, జగత్కళ్యాణకరముగా నాకునూ బోధించుడని యడుగగా, నా మహాదేవుడు, పార్వతీ! అడుగరానిదియు, అతి రహస్యమైనదియు, నీ యందుగల ప్రేమచే నెఱింగించెద.

**తే॥ శ్రీ మనోరామ శ్రీరామ రామ రామ
యనుచురమియింతు రామునియందు రామ
నామము వరానన సహస్రనామ తుల్య
మట్లుగావున దీని నీవవధరింపు ॥**

తా॥ పార్వతీ! నేను శ్రీరామ రామ రామయని సర్వకాలములందు నా రామునియందే ఆనందించు చుండెదను. ఇతర నామములకంటే వేయి రెట్లు అధికమై మోక్షభాగ్యమొసంగును. సకల మంత్రములలో నుత్తమమైనది దీనిని గ్రహింపుము.

దశరథమహారాజు కుమారుడగు రామునిపేరేగాదనియు, రామశబ్ద మనాదియగు బ్రహ్మమునదనియు రామశబ్దార్థ వివరణము చేయుచున్నాడు.

కం॥ సత్యజ్ఞానానంద । పత్యగభిన్నాత్మనందు బ్రహ్మాదిబుధుల్ ।
నిత్యమురమించుచుండగ గాత్యాయని! రామపదముగలిగెఁ బరునకున్

తా॥ ఓ పార్వతీ! చతుర్ముఖుడు మొదలగు యోగులందఱు ప్రత్యగాత్మ కంటె వేఱుగానట్టి పరమాత్మయగు బ్రహ్మమునందు సర్వావస్థలయందును క్రీడించు చుండుటచేతను, సకల యోగీశ్వరులు రమించు స్థానంబగుట వలన, సచ్చిదానంద స్వరూపుండగు ఆ శుద్ధ బ్రహ్మమునకు రామ నామము గలిగెను. రమయతీతి రామః-రమయతే అస్మిన్ ఇతిరామః, రమింప జేయువాడు గనుకను ఆతనియందు బ్రహ్మనందమున క్రీడింతురు గనుక, రాముడను వ్యుత్పత్యర్థము.

“సత్యం జ్ఞాన మనంతంబ్రహ్మ, ఆనందో బ్రహ్మేతివ్యజ్ఞానాత్”
(తైత్తిరీయోపనిషత్.)

సచ్చిదానంద సర్వవ్యాపక బ్రహ్మమనాదిగనుక, “రామ” శబ్దముకూడా అనాదియే, అందుకే, తత్త్వజ్ఞానులు “యోగుల మదిలో రమించువాడే రాముడౌనన్న దశరథపుత్రుడు రాముడని మరియెంచబోకన్నా” అని తత్వాలు గానముచేసియున్నారు.

దశరథరాముడు, స్థూలదేహాపాధితోకూడుకొని పితృవాక్య పరిపాలనము, ఏకపత్నీవ్రతమును, సోదరప్రేమయును, శౌర్య, ధైర్య, సాహస, భుజబలసంపన్నుడైన శాంత శమ దమాది సకల సద్గుణ సంపన్నుడై ధర్మ మూర్తియై వెలయుటచే ఆ రామచంద్రుని దేవునిగా నేటికిని పూజించు చున్నారు. ఉపాధికారు రాముడు. ఉపహితచైతన్యమని తెలియవలయును. రామశబ్దవాచ్యుడు బ్రహ్మమే.

శ్రీరామ రామ రామ

భక్తుడైన హనుమంతునకు, రామచంద్రుడు శ్రీరామ రామ రామ మంత్ర రహస్యార్థమును ఈ క్రిందివిధముగా బోధించియున్నాడు.

కం॥ గౌరీశివాదులాత్మా కారాకారిత సువృత్తిగతినా యందుం ।

జేరి రమించుచు నుండుట కారణముగ రామపదము గలిగెననాకున్ ॥

తా॥ ఆత్మాకారముబొందిన అంతర్ముఖవృత్తిచే (అహంబ్రహ్మ) వృత్తిచే పార్వతీపరమేశ్వరులు మొదలగు సర్వ మునులు, సర్వ దేవతలు, సర్వజ్ఞానులు, సర్వకాలములయందు నాయందే (బ్రహ్మమునందున) క్రీడించుటచేత (రమయతి రమంతే అస్మిన్ ఇతివారామః) క్రీడింప జేయువాడు, అందఱు నీతనియందు బ్రహ్మానందమున క్రీడించుటచే నాకు (బ్రహ్మమునకు) రామనామము కలిగెను.

కం॥ జగతినిట్లు రామ శబ్దవాచ్యుడనైన
నేను బుధులు బుద్ధిమానసేంద్రి
యాంగముల ననాత్మయని కడఁద్రోయఁగ
మిగులుదును జిదాత్మనగుచు నెప్పుడు ॥

తా॥ ప్రపంచమున బ్రహ్మానందముకొఱకు క్రీడింపదగిన వాడును, మోక్షముకొఱకు బ్రహ్మనిష్ఠచే రమింపజేయువాడును గనుక ఇది వాచ్యము. వాచ్యమనెడు కరణమునకు విషయము బ్రహ్మము, ఇది వాచ్యార్థము. రామశబ్దవాచ్యముచే తెలియదగిన ప్రత్యగాత్మకంటె వేఱుగాని బ్రహ్మమునగు నేను, జ్ఞానులు మనస్సును, బుద్ధిని, జ్ఞాన కర్మేంద్రియములను, స్థూల, సూక్ష్మ, కారణ దేహములను అనాత్మయని వీటన్నిటిని బ్రహ్మములో లీనము చేయగా చైతన్యరూప బ్రహ్మమునై ఇట్లు మిగిలియుండును.

శ్రీరామ

కం॥ సారబ్రహ్మకారా కారితథీవృత్తినాకుఁ గలుగుటవలనన్ ।

శ్రీరామనామ మొప్పెను శ్రీరమ్య బ్రహ్మవిద్య శ్రీయనదగున్ ॥

వివరణము :-

ప్రత్యగభిన్న బ్రహ్మమునకు నాకు, సారబ్రహ్మకారాకారిత ధీవృత్తిః సార = సారమైన స్థూలశరీరసారము శ్వాస, శ్వాససారము కుండలినీశక్తి, దీనిసారము మనస్సు, దీని సారము బుద్ధి. బుద్ధిసారము జీవుడు, జీవసార మీశ్వరుడు, ఈతని సారము ప్రత్యగాత్మ, పరమాత్మ, బ్రహ్మములు. ఇట్లు సారభూతమైన బ్రహ్మముయొక్క స్వరూపముచేత ఏర్పడిన బుద్ధివృత్తి, బ్రహ్మకార వృత్తినే శుద్ధసాత్విక వృత్తియనియు, అంతర్ముఖ వృత్తియనియు, వృత్తివ్యాప్తి, జ్ఞానదీపము, జ్ఞాననేత్రము, త్రిగుణసామ్యావస్థ, తురీయ వృత్తి యని వేదాంత పారిభాషిక శబ్దములున్నవి. ఇట్టి వృత్తి నాకు కలుగుట వలన, ఇట్టి బ్రహ్మకారవృత్తియగు శుద్ధసాత్విక ప్రకృతిచే బ్రహ్మమును జ్ఞేయముజేసి బ్రహ్మజ్ఞానము కలిగించెడు మోక్షలక్ష్మీ స్వరూపిణియగు వృత్తివ్యాప్తియగు బ్రహ్మవిద్యకు శ్రీ శబ్దముచే చెప్పదగుటచేత శ్రీరామయనెడు నామము బ్రహ్మకారవృత్తితో క్రీడించువాడు అనెడు పేరు ప్రకాశింపబడెను.

రెండవ రామనామ వివరణము :-

తే॥ తలఁచ ధీవృత్తికేప్రొద్దు ద్రష్టనగుచుఁ

బ్రత్యగాత్ముఁడనైన నా భావమరసి ।

తెలియుటకు నొప్పు మతీయా ద్వితీయరామ

నామము సమస్త వేదాంత ధామమగుచు ॥

తా॥ బ్రహ్మమునందు లీనముజేయు అంతర్ముఖవృత్తికి కూడా నేను ద్రష్టను. అట్టి తురీయవృత్తిగూడ నాకు దృశ్యమే, సర్వద్రష్ట లేక సర్వ సాక్షియైన నేను ప్రత్యగాత్మ స్వరూపుడని విచారించి తెలియుటకై సకల వేదాంత

ధామమగు నాయందు లీనమగుటకు, శ్రీరామ రామ యను రెండవ నామముయొక్క రహస్యమైయున్నది.

మూడవ రామనామ వివరణము :-

శ్రీరామ, రామ, రామ

తే॥ అతత ప్రత్యగాత్ముడనైన నేను

బ్రహ్మరూపుడని నా స్వభావ మరసి ।

తెలియుటకు నొప్పు మఱియా తృతీయరామ

నామము క్షరాక్షర విలక్షణంబు నగుచు ॥

తా॥ అంతర్ముఖ వృత్తియున్నంతవరకు జీవునిలోని దేవునకు ప్రత్యగాత్మ యను పేరుండును. అంతర్ముఖ వృత్తికూడా లయమయ్యేనేని ప్రత్యగాత్మ యను ఖండదృష్టిరూప ప్రత్యగాత్మయనెడు పేరుకూడా పోయి, అఖండమైన బ్రహ్మమే నేనని తెలియుటకు తృతీయరామనామము. స్థూలసూక్ష్మ కారణాత్మక అవిద్యా (అంతఃకరణ) విశిష్ట చైతన్యమగు క్షరపురుషున కంటెను, మహా కారణాత్మకమైన మాయా విశిష్ట చైతన్యమగు అక్షరుడగు నీశ్వరునికంటెను విలక్షణమై అవిద్యా మాయోపహిత చైతన్య స్వరూపములగు ప్రత్యగాత్మ, పరమాత్మల ఏకత్వ స్వరూపంబగు పురుషోత్తముడగు బ్రహ్మమునే నేనై ప్రకాశించుచున్నాను.

అంతఃకరణ (అవిద్య) విశిష్ట చైతన్యము = జీవుడు, అనగా అంతఃకరణ మనెడు విశేషముతోకూడినవాడు జీవుడు, అంతఃకరణ ఉపహితచైతన్యం = అంతఃకరణము ఉపాధిగా గల చైతన్యము, ఇది ప్రత్యగాత్మ.

ఉదాహరణము :-

నల్లనిరాయి లోపల, వెలుపల అంతయు నల్లని రంగుగల రాయి,

నల్లని=నలుపురంగు విశేషము, ఇట్టి నల్లనివిశేషము గలది విశిష్టము. ఒక తెల్లని స్ఫటికపురాతికి నల్లనిరంగు పూయబడియున్నది. ఈ నీలిరంగు రుద్దిన పోగలదు. ఈ నీలిరంగు స్ఫటికపు రాతికి ఉపాధి. ఉపాధిగా గలది ఉపహితము, అంతఃకరణ ఉపహిత చైతన్యము శుద్ధమైన ప్రత్యగాత్మ, అవిద్య విశేషణముగా నున్నచో జీవత్వము. ఈ జీవుడు, సద్గురువుద్వారా బ్రహ్మానిష్ఠచే అవిద్యను ఉపాధిగాచేసుకొన్నచో జీవత్వముపోయి ప్రత్యగాత్మ యగును. ఇది మూడవ రామనామ తత్త్వరహస్యము.

తే॥ ప్రేమచే నిట్లు శ్రీరామ! రామ! రామ!

యనుచు నన్ను భజించు మహాత్ములకును ।

మిగుల నిత్యానపాయిని యగుచు యోగ

సిద్ధిఁగావించుచుండు నీ శ్రీవధూటి ॥

తా॥ ఈ విధముగా స్వరూపానుసంధానంబగు భక్తి (ప్రేమచే) ఏ మహాత్ములైతే శ్రీరామ! రామ! రామ! నామములయొక్క లక్షార్థముచే అనుసంధానము జేయుదురో అనగా బ్రహ్మమే తాను, తానే బ్రహ్మము నయ్యెడువారికి బ్రహ్మకార వృత్తియనబడు శుద్ధసాత్విక మాయాశక్తియగు సీత విడువనిదై యోగసిద్ధిని గావించుచుండును. మాయను స్వాధీనము జేసుకొనుట కిదియే చక్కని మార్గము.

శ్లో॥ దైవీహ్యేషా గుణమయీ మమమాయా దురత్యయా ।

మా మేవ యే ప్రపద్యంతే మాయా మేతాం తరంతి తే ॥ గీత 7అ -14

తా॥ శుద్ధ తత్త్వప్రభుడగు మదీయ యోగమాయయైన దానిని దాటుటకు శక్యముగాదు కానీ, ఎవరైతే బ్రహ్మవలోకనమున నన్నే ఆశ్రయింతురో అట్టివారు సుఖముగా తరింపగలరు.

అట్లు గావున ఓ ఆంజనేయా!

మ॥ తలఁపంబూర్ణము నిర్వికారమగు తత్త్వంబిట్లు భాసిల్లఁగాఁ
దెలియన్నేరక మూఢులైన నరులీదేహేంద్రియ ప్రాణబు ।
ద్ధుల నెల్లప్పుడు నిగ్రహించుటకు నెంతోరక్తులై యాత్మునిం
దెలియంజూతురు వారికిం గలుగునే ధీసాక్షి నీక్షింపఁగన్ ॥

తా॥ పరిపూర్ణమగు నిర్వికార బ్రహ్మతత్త్వమిట్లు ప్రకాశించుచుండగా మూఢులైన నరులు, ఈ స్థూల దేహమును, జ్ఞానకర్మేంద్రియముల ప్రాణ వాయువులు బుద్ధిని నిగ్రహించినగానీ ఆత్మసాక్షాత్కారము కలుగదనీ వీటిని వశపరచుటకు ఎల్లప్పుడు ఆరాటపడుచుందురు. ఇట్టివారు సర్వద్రష్టయైన బ్రహ్మమును చూడగలరా? చిత్రేంద్రియములు సూన్యరూపములని తెలియక నిగ్రహించుటకు ప్రయత్నమే పనిలేదు. పూర్ణజ్ఞానము లేమిచే వారట్లు భావించు చున్నారు. దేనినైన విడువవలయుననిగానీ, లోబఱచుకొనవలయు నని ప్రయత్నముతో పనిలేదు. గురుకీలులో శ్రద్ధగానిలిచిన చాలు. అన్నియు తమంతకు తామే జడములై క్రమముగా బ్రహ్మమేతానగుచున్నాడు. ఇట్టి పరిపూర్ణజ్ఞానము గలిగెనేని (త్వరగా ధర్మాత్ములయ్యెదరు.)

శ్రీరామ రామ రామ నామ తత్త్వరహస్యమును గుర్రెఱింగిన వారగు చున్నారు.

శ్లో॥ క్షిప్రం భవతి ధర్మాత్మా శశ్వచ్ఛాంతిం నిగచ్ఛతి ।

కౌంతేయ! ప్రతిజానీహి న మే భక్తః ప్రణశ్యతి ॥ గీత, 9-31

తా॥ స్వస్వరూపానుసంధానమే భక్తి. ఇట్టి భక్తిగలవాడు శీఘ్రముగా ధర్మాత్ముడగును. సారె సారెకు సంకల్పరహిత మైనట్టియు, బ్రహ్మానంద స్వరూపమైనట్టి శాంతిని పొందుచున్నాడు. గాన అర్జునా! నా భక్తుడు నశింపనే నశింపడని నిస్సందేహముగా లోకమునందంతటను ప్రతిజ్ఞ

నొనర్చుము. అనగా టాం టాం వేయుమనిగూడా అర్థము.

కం॥ సర్వేంద్రియములచెడ
త్సర్వ విషయముల నెఱుంగుచందంబునఁద ।
త్సర్వజ్ఞ సర్వగతునిన్
సర్వమయుందెలియవచ్చు సమరసదృష్టిన్ ॥

తా॥ శ్రోత్రాదీంద్రియములచే శబ్దాది విషయముల నప్రయత్నముగ అనాయాసముగా తెలిసికొనునట్లు సర్వవ్యాపకుడగు ఇంద్రియ సాక్షిని సర్వము తానే అయిన బ్రహ్మమును అనుభవపూర్వకముగా నెఱిగిన సమరస దృష్టితో సహజముగా తెలిసికొనవచ్చును.

ఇట్టి శ్రీరామనామ తత్త్వరహస్యమును సద్గురువు ద్వారా శ్రవణ మనన నిధి ధ్యానములచే సోఽహంభావ సూత్రంబగు బ్రహ్మనిష్ఠయనెడి అంతర్యాగ విశారదులై స్వారాజ్య సింహాసనాసీనులై తోటిమానవాళిని ధన్యుల చేయుటకు యథాశక్తి సేవజేసిన వారి జీవితము ధన్యము.

శ్రీరామనామ ప్రభావమునుగూర్చి ఆర్యులు బోధించు చిన్నకథ.

శ్రీరామచంద్రుడు వానరులచే సేతువును నిర్మించు సమయమున వానరులు పెద్ద పెద్ద గుండ్లు రాళ్ళు వేయునపుడు ప్రతిబండమీద “శ్రీరామ” యని వ్రాసి వేయుచుండగా ఆరాళ్ళు నీటిమీద తేలియాడుచుండుట శ్రీరాముడు తిలకించుచుండెను. వానరమూక మధ్యాహ్నసమయమున ఆహారముతిని దూరముగా ఎక్కడో విశ్రాంతి నుండు సమయమున శ్రీ రామునికొక సంకల్పము కలిగినదట. నా నామమువ్రాసి వేస్తాయుండగనే బండలు తేలియాడుచున్నవిగదా నేనే స్వయముగా వేసిన నీటిపైన

నుండునేమోయని భావించి ఒక గుండునుఎత్తి సముద్రమున బడవేయగా అది గుడుంబని మునిగిపోయెను. అంత శ్రీరామునకు ఆశ్చర్యముగలిగి ఈ దృశ్యమును ఎవ్వరు చూడలేదుగదాయని అటునిటు చూడగా హనుమంతుడు స్వామీ! నేను చూచినాను అని యనెను. కుమారా, ఆంజనేయ ఈ వార్తను ఎక్కడా చెప్పవద్దు. రాముడే స్వయముగా వేసిన రాయి మునిగిపోయినదంటే నా మర్యాద మంటకలిసిపోవును గదా? ఇక నాకేమి గౌరవముండును, అందువలన ఎవరికి చెప్పవద్దనెను. స్వామీ! నేను చెప్పియే తీరుదును. విషయమును కనులారాచూచి చెప్పకుండుట నా తరమా గురుదేవా! లోకమంతటా టాం టాం వేసి తెలిపెదనని పట్టు పట్టగా శ్రీరాముడు హనుమా! లోకమునకు ఏమని తెలిపెదవో ముందుగా నాకు వినిపించి తర్వాత చెప్పుము. నేనెంత బతిమాలినా మీ జాతి లక్షణము విడువకున్నావని కోరగా, దేవా! వినుడు, ఎవరైతే శ్రీరామ చంద్రుని దయకు పాత్రులుగాక వారి హృదయమునుండి జారిపోయినటు శ్రీరామునిచే విడువబడిన రాళ్ళవలె సంసారసాగరమున మునిగి దుఃఖముల పాలై నశింతురని తెలుపుదును అనగా శ్రీరామచంద్రుడు ఆనంద భరితుడై ఆంజనేయుని కౌగలించుకొని కుమారా! నాకు నిజభక్తుడవు. నా గౌరవమును నిలబెట్టినావు. ఏ విధముగా చెప్పెదవోయని ఆంధోళన చెందితిని, ధన్యాత్ముడవని ఆశీర్వదించెనట.

ఒక పట్టణమున డోర్ నెం. 9/109 వైకుంఠనారాయణ అనువ్యక్తి కాపురముండెను. ఆతనికి ఒక ఉత్తరం వచ్చియుండెను. పోస్టుప్యాన్ ఆ వీధిలో ఆ డోర్ నెంబరు ఇంటిముందు ఓ వైకుంఠ నారాయణగారు అని గట్టిగా కేకలు వేయుచుండ ఆ నారాయణగారు వచ్చి ఎందుకయ్యా అలా కేకలు వేస్తోన్నావు, నేనే వైకుంఠ నారాయణుడ ఏమి కావాలి చెప్పుము అని ఆ పోస్టుజవాన్ ను అడుగగా ఓహో తమరేనా స్వామి, నేనెప్పుడు

మిమ్ము చూడలేదు. నేడు మీ అడ్రస్ ద్వారా తమరిని దర్శించు భాగ్యము కలిగెనని ఆనందించి వెళ్ళిపోయెనట.

ఈ దృష్టాంతముద్వారా శ్రీరామనామ ధ్యానముద్వారా శ్రీరామ దర్శనమును పొందవచ్చునని, భగవద్భక్తి గల్గుటకునై, దైవభక్తులకు ఈ కథను ఆర్యులు తెలుపుచుందురు.

(10) విజయ దశమి పండుగ

హిందువులు ప్రతి సంవత్సరము, అశ్వయుజ మాసమున దేవీనవరాత్రి మహోత్సవాలు కడువైభవముగా జరుపుకొని దశమినాడు గ్రామమునందు వెలసిన దేవతలతో శమీదర్శనార్థము ఊరు వెలుపలగల జమ్మివృక్షమును దర్శించి మరలివత్తురు. ఆరోజు జమ్మిపత్రముల ప్రతియొక్కరు పెద్దలకిచ్చి నమస్కరించి ఆశీర్వాదముల పొందు ఆచారము అంతటాగలదు. సర్వులకు విదితమే.

శ్లో॥ శమీ శమయతే పాపం శమీ శత్రువినాశనమ్ ।

అర్జునస్య ధనుర్ధారీ రామస్య ప్రియదర్శనమ్ ॥

తా॥ అర్జునుని ధనుస్సును ధరించినదియును, రామునకును ప్రియ దర్శనమునునగు జమ్మివృక్షము పాపమును నశింపజేసి శత్రువుల సంహరించును.

శమీదర్శనార్థము పోవునపుడు అనేకులు ఈ శ్లోకాన్ని పఠించి జమ్మి పత్రినిత్తురు. ఇది బాహ్యార్థము.

దృష్టాంతము :- జమ్మి వృక్షమే పాపములపోగొట్టి, శత్రుసంహారము గావించునదైనచో ఇక ఇష్టదేవతారాధనలు, పూజలు, జపములు, స్తోత్రములు ఎందుకు? ఉపవాసములు తీర్థయాత్రలు గంగాస్నానములు, మాఘస్నానాలు,

వ్రతములెందుకు? శత్రుసంహారిణీ పాపనాశినీ జమ్మివృక్షములుండగా.

అంతరార్థ వివరణము :-

పాండవులు అజ్ఞాతవాసము నిర్వహించుటకు విరాట్‌రాజు పరిపాలించు పాంచాలదేశ ప్రవేశము గావింపబోవు సమయమున వారి ఆయుధము లన్నిటిని కట్టగట్టి జమ్మివృక్షమునందుంచినట్లు భారతములో విరాట పర్వముననున్నది. గానీ రాముడుగానీ, బలరామ పరశురామాదులు గానీ జమ్మిని ప్రేమతోదర్శించినట్లు ఎక్కడ లేదు.

శమముగలది శమీ! శమము మనోనిగ్రహము. మనోచలనములేని నిర్వికల్ప సమాధియగు బ్రహ్మనిష్ఠకు శమీ యనిపేరు. ఈ బ్రహ్మనుసంధాన బ్రాహ్మీస్థితి పాపమును నశింపజేయును. అరిష్టదృష్టములనెడి కామ, క్రోధ, లోభ, మోహ, మద, మత్సరములనే శత్రువుల నశింపజేయును. అర్జునుని ధనస్సగు గాండీవము బ్రహ్మనిర్మితమనియు, ఎప్పుడు పెనుబామువలె బుసకొట్టుననియు భారతమునగలదు. గణువులుగది గాండీవము. శ్వాసను పీల్చి లోపల నిలిపినచో బయటికి వచ్చుటకు తొందరపడును, అటులనే బయటికి విడిచి నిలిపినచో లోనికి పోవలయునని తహతహపడును. ఇట్టి శక్తియే గాండీవము. ఇదియే ప్రాణశక్తి లేక కుండలినీశక్తియని యోగభాష. ఆపోస్థానమబడు వాక్యే తూణీరము. జ్ఞాన ప్రబోధనవాక్కులే అక్షయ బాణములు. సమానవాయువే విజయుడు. నేత్రమధ్యమందుండు సునీలమే కిరీటము. మహాకారణముక్త చైతన్యమే శ్రీకృష్ణుడు, మనస్సే దుర్యోధనుడు, ఇంద్రియాదుల దుష్టశాసనములందు ప్రసరింపజేయు వృత్తియే దుశ్శాసనుడు, సంకల్పాదులే దుర్యోధనుని నూర్వురు సోదరులు. ఉచ్ఛ్వాస, నిశ్వాసముల విడిచే ప్రాణశక్తియే గాండీవము. ఈ ప్రాణశక్తిని మనో నిగ్రహముగల బ్రహ్మనిష్ఠ ధరించుచున్నది. ప్రాణాపాన వృత్తులనెడు రేచక పూరకములు

సహజ కుంభక ఉదానమునందు లీనమైయుండును. మనస్సు అమనస్కమై యుండును. ఇట్టి బ్రాహ్మీ స్థితియందుండుటే శమీదర్శనము. ఈ శమీ దర్శనముచే పాపమును అరిషడ్వర్గమును నశించును.

ఇక రామశబ్దమును వివరించుకొందము.

కం॥ సత్యజ్ఞానానంద ప్రత్యగభిన్నాత్మనందు బ్రహ్మాదిబుధుల్ ।

నిత్యమురమించుచుండగ గాత్యాయని రామపదముగలిగెఁ బరునకున్

తా॥ సచ్చిదానంద స్వరూపమై, ప్రత్యగాత్మకంటే వేఱుగానట్టి బ్రహ్మము నందు, బ్రహ్మనిష్ఠచే బ్రహ్మదేవుడాదిగాగల బుధులెల్లరు క్రీడించు చుండుటచే దేవునికి 'రామ' అనేపేరు గలిగినదని పరమేశ్వరుడు పార్వతీదేవికి తెలిపినట్లున్నది. “రమయంతీతి రామః రముక్రీడాయాం” అనందింప జేయువాడును అనందించువాడు నయినందున రామయని దేవునికి పేరు.

దేవునికి మనోనిగ్రహ బ్రహ్మనిష్ఠయందుండుటే ప్రియము. ఈ సమాధి స్థిత 'శమీ' దర్శనమే రామునకు ప్రియదర్శనము.

చరా చర ప్రపంచమునకధిష్ఠాన చైతన్యబ్రహ్మశక్తిని, శక్తిరూపమున సేవింతురు. శక్తి స్త్రీమూర్తి, మాత, సృజనాత్మక చిత్శక్తి, మన వేదాలకు వేదమాత, ఉపనిషత్తులకు ఉపనిషన్మాత, గీతకు గీతమాత అన్నారు. వేదమాత కూడా మొదట మాతృదేవోభవ అని బోధించినది. తల్లి కృపలేనిదే తండ్రి అనుగ్రహము గలుగదు. తమ బాలుడెవడైన తోటి పిల్లలతో ఆడుకొంటూ మట్టి పూసుకొని చీమిడికార్చుకొంటూ మాసినతల బట్టలతో మురికినుండి నాన్నా నన్ను ఎత్తుకో అని రాగా ఒరె ఒరే! మీ అమ్మదగ్గటికి పోయిరా. తిరిగి ఎత్తుకొని పైసలిస్తానని తల్లియొద్దకు పంపును. అప్పుడు మాతృదేవత తనబిడ్డ ఎంత మురికిగా, అసహ్యముగా నున్నను చేరదీసుకొని శుభ్రముగా స్నానముచేయించి తలదువ్వి, పొడరువేసి, బొట్టుపెట్టి

అందముగా వాన్ని సంస్కరించి ఇప్పుడు మీ నాన్నవద్దకు పొమ్మ అని పంపును. అప్పుడు తండ్రిగారు ఎత్తుకొని ముద్దుపెట్టుకొని పైసలిచ్చి యికపోనాయనా స్కూలుకు అని పంపునుగదా? అటులనే మనముకూడా జగత్పితయైన భగవంతునికి ప్రేమపాత్రులము కావాలంటే జగన్మాత సన్నిధిలో చక్కగా సంస్కరింపబడాలి. ఆ తర్వాత భగవదనుగ్రహము లభించగలదు.

మాతృమూర్తిని వివిధ రూపాలంకరణములచే సేవించు వేడుకలే నవరాత్రులు. తర్వాత విజయదశమి. ఆ తర్వాత వసంతోత్సవముతో పండుగ సమాప్తము.

దుర్గాష్టమిరోజు మహిషాసుర సంహారము: పంచేంద్రియాలు 5, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము 3 కలిసి ఎనిమిది, ఎనిమిదవది అహంకారము. ఈ అహంకారుడే దున్నపోతు. వీడు సంహరింపబడనిదే మహర్నవమిరాదు. ఆయుధపూజ జరుగదు. బ్రహ్మనిష్ఠయందు కూర్చొని అంతర్ముఖ ప్రయాణములో అహంకారము అంతర్ముఖవృత్తి శక్తిచే సంహరింపబడిన తర్వాత నవమి, మహర్నవమి తొమ్మిదవది. పంచేంద్రియాలు 5 మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము, చిత్తము 4 (ఎఱుకలేక మహాకారణము) ఈ మహాకారణమునకు అవస్థ తురీయము. మహర్నవమి “మహాపూజాయాం” ఆత్మానుసంధానమునకు యోగ్యమైన, పూజనీయస్థితియే మహానవమి. ఆయుధాలపూజ, జ్ఞానేంద్రియ, అంతఃకరణ చతుష్టయ ఈ తొమ్మిది అంతర్ముఖ వృత్తియగు తురీయపథమున ఆత్మచైతన్య శక్తిచే పూజనీయము లగుచున్నవి. తర్వాత విజయదశమి. దశేంద్రియాలతో మిశ్రమైయున్న మనస్సు జయింపబడుట విజయదశమి. మనోరాజ్యమును గెల్చుటయే స్వరాజ్యము. “మనసు గెలిచిన చాలదా మాయగెలువ” అన్నాడు వేమన యోగి, ఆనాడేగదా విజయదశమి. శమీదర్శన మహోత్సవము.

అనాడు అర్జునుడు ఉత్తర గోగ్రహణమున కౌరవ మహానాయకుల నిర్వీర్యులజేసి, గోవులమల్లించి విజయమును పొందినరోజు దశమి. అనాటికి పాండవుల అజ్ఞాతవాసము ముగిసినది.

మరుదినము వసంతోత్సవము అనగా ఆనందోత్సవము. తురీయా తీతమున బ్రహ్మానందస్వరూపమును అనుభవించి బ్రహ్మమే తానైన అద్వితీయ స్థితి, ఏనాటికైన ఈ బాహ్యపర్వముల అంతరార్థమును గమనించి మానవులు ధన్యులు కాగలరనియే స్థూలముగా దృష్టాంతరూపముగా బాహ్యమున చూపించి దార్ఢ్యాంతికమున సూక్ష్మమున ఆంతరమున గుర్రెఱింగి లోక కళ్యాణము గావించురని మన మహర్షులు వివిధ రకములైన పండుగల ఏర్పాటు జేసియున్నారు.

(11) వైకుంఠ ఏకాదశి పండుగ (వ్రతము)

అన్నాధికముల వర్జించుట వ్రతమని వృత్తతి అర్థము.

ఉపవాసము :- అన్నముతినకుండ ఉండుట ఉపవాసమని వ్యావహారికముగ రూఢిఅయినది.

ఉపవసించుట :- ఉపసమీపే అనగా ఆత్మసన్నిధినుండుట.

ఏకాదశి:- పదునొకాండవది “మనోదశేంద్రియాధ్యక్షం” దశేంద్రియముల కధ్యక్షుడైన మనసును సోఽహంభావసూత్రంబగు బ్రహ్మనిష్ఠయను వ్రతము నవలంబించి అన్నమయకోశమగు స్థూల సూక్ష్మ కారణ మహాకారణ సమన్విత శరీరములను జడములగునట్లు వర్జింపజేయుట వ్రతము. అప్పుడు వికుండములేని వైకుంఠద్వారమగు తురీయమార్గమున కైవల్యమును పొందుట రహస్యార్థమైయున్నది. ద్వాదశియనదగు దశేంద్రియ మనో బుద్ధులు తురీయమున లీనముకాగా అనుభవించెడి బ్రహ్మానందమే పారణ

పండుగ. బ్రహ్మకార వృత్తియగు అంతర్ముఖవృత్తిచే పొందదగిన బ్రహ్మనంద మునకే పండుగయని పేరు.

ఇట్టిపవిత్రస్థితిని పొంది తరించుటకే మనమహర్షులు బాహ్యమున దృష్టాంతముగా పర్వములేర్పరచినారు. దార్ఙ్గాంతికముగా నిజతత్త్వమును పొందినచో కైవల్యంబగు వైకుంఠపురవాసులమై విష్ణుస్వరూపులమగుదుము. ఇందుకు వేదములే ప్రమాణములు.

రుక్మాంగధర మహారాజు ముక్కోటి ఏకాదశి వ్రతమాచరించి తన రాజ్యములనే ధన్యతగావించినకథ పురాణములందున్నది. రుక్మము - బంగారు రజోగుణము - వేదాంతమున బంగారమునకు సాంకేతికము రజోగుణము. రజోగుణము యుక్తజీవుడు భౌతిక భోగలాలసుడై యుండియు వ్రతాచరణచే ధన్యుడాయెను. వ్రతభంగముచేయ సమకట్టిన మోహిని తన కొఱకై రాజు కుమారుని బలినికోరగా తనకుమారుని ఆరాజు బలిచేయుటచే మోహిని తన నిజరూపంబైన శ్రీమన్నారాయణ రూపమున ప్రత్యక్షమై ఆశీర్వదించెను. ఇది కథావస్తువు. దార్ఙ్గాంతమునందు రజోగుణ యుక్తరాజు తన ప్రతిబింభమైన జీవత్వమునుబలిచేయగా ప్రత్యగాత్మయైన నారాయణ స్వరూప దర్శనంచేత ధన్యుడాయెను. రాయణుడు-శబ్దబ్రహ్మ. ఆరాయణుడు శబలబ్రహ్మ. నారాయణుడు-శుద్ధబ్రహ్మ. శుద్ధబ్రహ్మైక్యానుభూతిని పొందినచో ఏకాదశీ పండుగ లేక ఏకాదశీ వ్రతమాచరించిన వారమగుదుమని తెలియం దగును.

(12) ద్వాదశి వ్రతము

శ్రీ మదాంధ్ర భాగవతమున నవమస్కంధమునందు రాజర్షియైన అంబరీషుడు ద్వాదశి వ్రతమాచరించిన కథయున్నది.

కొంతప్రాంతము చిలుకద్వాదశియని ఈ పండుగను చేయుదురు.

అంబరీష మహారాజు, నిరంతరంబు విష్ణుచింతనానందమత్త చిత్తుండై రాజ్యంబేలుచుండ, ఆతని రాజ్యము సురక్షితముగా రక్షింపదలచి శ్రీమన్నారాయణుండు చక్రంబుచే రక్షించునట్లు జేసియుండెను. బాహ్య ప్రపంచమునందభిమానములేనివాడై, తన ధర్మపత్నీ సహితుడై ద్వాదశీ వ్రతమున కార్తీకమాసమున కాళిందీజలంబుల స్నాతుండై మూడురాత్రులు ఉపవసించి విప్రవరులకు భూరిసంభావనతో తృప్తిపఱచి పారణసేయు సమయమున దుర్వాసమునిరాగా వారిని తనయింట ఆతిథ్యము స్వీకరింప వలయునని కోరగా నా ముని అంగీకరించి కాళిందీనదికి స్నానమాడబోయి రాక తడవుజేసెను. ద్వాదశీ ఘడియలలోనే పారణచేయాలి. మీరిపోవు చుండుటచే పెద్దలనడిగి వారి ఆదేశము ప్రకారమే కేవలము తీర్థము సేవించి పారణజేయగా దూర్వాసుడువచ్చి భోజనమునకు ఆహ్వానించి ముందుగానే గుడిచితివాయని కోపించి తన జడ నొకదానిని పెరికి దానినుండి కృత్యయను నొకశక్తిని పుట్టించి అంబరీషుని మీదికి పంపెను. విష్ణుచక్రము ఆశక్తిని సంహరించి తనివిదీరక దూర్వాసుని వధించుటకై వెంటబడెను. ఆ దూర్వాసుడు ప్రాణభీతిచే బ్రహ్మలోకమునుజేరి రక్షింపుడని బ్రహ్మదేవుని ప్రార్థింప ఆచక్రమును ఆపునట్టి శక్తి నాకులేదనగా, కైలాసమునకేగి శంకరుని వేడుకొనెను. కానీ శంకరుడు నావల్లకాదనగా వైకుంఠమునకేగి శ్రీమహా విష్ణువుని ప్రార్థించెను. కానీ నారాయణుడు దానిని వారింప నాచేతకూడా గాదు, నీవు అంబరీషునే శరణుపొందుము. ఆయన ప్రార్థనచేత చక్రము శాంతించి రక్షింపబడెదవని తెలుపగా ఆతడట్లే చేసెను. అంబరీషుని ప్రార్థనచే చక్రము శాంతించెను. దూర్వాసుడు తన తప్పునకు చింతించి వెళ్ళిపోయెను. ఇది అంబరీషోపాఖ్యానము, పురాణగాధ.

ఆధ్యాత్మిక వివరణము :-

శబలబ్రహ్మరూప జీవుండైన అంబరీషుడు “విశ్వం వేవేష్టి వ్యాప్నోతీతి విష్ణుః విష్ణుఃగతౌ” ధాతువు. సర్వవ్యాపక స్వరూపుడు గాన విష్ణువని

వృత్తత్యర్థము, అట్టి విష్ణువగు శుద్ధబ్రహ్మవలోకన దీక్షాపరతంత్రుడగుటచే విష్ణుచైతన్య సుదర్శనచక్రము మార్జాలకిషోర న్యాయమున అంబరీషుని ఆయన శుద్ధాంతఃకరణ రాజ్యమును పాలించుచుండెను.

ద్వాదశీవ్రతమును శ్రద్ధయనెడు ధర్మపత్నీసహితుడై శుద్ధబుద్ధియనెడు సూర్యునినుండి ఉద్భవించిన జ్ఞానవాహిణియగు యమున (కాళిందీ) యందు స్నాతుడగుటచే స్థూల, సూక్ష్మ, కారణ దేహాభిమానమనెడి నిద్రయందుండక ఆ మూడురాత్రులు ఆత్మజ్ఞానమున ఆత్మసన్నిధిని ఉపవసించుటచే సకలేంద్రియాధి దేవతలకు శాంతిని గలిగించుటయనెడి భూరిసంభావన నొసంగిన వాడాయనని భావము. ద్వాదశీపారణ. జ్ఞాన కర్మేంద్రియాలు 10, మనోబుద్ధులు రెండు, ఈ పదిరెండును, జ్ఞానస్యపారగమాత్మబుష్టి, జ్ఞానముయొక్క తీరమును పొందినవాడు ఋషి, సాక్షిత్వమున్నచో పూర్ణత్వము సిద్ధించదని ద్వాదశీపారణచేయు తుది సమయమున తురీయము నందు 'నేను' భావన సంపూర్ణ నాశనము పొందకుండగ సవికల్ప సమాధిలో నుండుటచే ఎక్కడో దూర్వాసనయను దూర్వాసుడు వచ్చి అంబరీషుడగు శబలబ్రహ్మముయొక్క తురీయానంద ఆతిథ్యము స్వీకరింపుడని కోరుట. ఆ దూర్వాసుడు అల్పజ్ఞానానందయగు యముని సోదరియగు కాళిందిలో గ్రుంకులిడిచు నుండుట. ద్వాదశిపారణము నీకు సమయము కావస్తున్నదని ధర్మస్వరూప ఆత్మప్రబోధముచే ఆత్మీర్థ జలపానముజేయుట.

దూర్వాసన తన ప్రభావముచూప దూర్వాసనామయ శక్తికృత్యను అంబరీషుని శబలబ్రహ్మమును నశింపజేయుమని ఆజ్ఞాపింప అహంకార రూపకృత్యను సుదర్శనం. సు = లెస్సయైన, ఆత్మదర్శన జ్ఞానచక్రము అహంకారకృత్యను సంహరించి, దూర్వాసనను ఖండింప వెంబడింప దూర్వాసనలు వశించి వశించి, ఊడలుసాతిన మమకారమున స్థూల

శరీరలోక బ్రహ్మపీఠమును, సూక్ష్మశరీరలోక రుద్రపీఠమును ఆశ్రయించినను రక్షణలేక అంబరీషునే శరణువేడగ అంబరీషుడు ద్వాదశీ పారణమును అనగా సర్వవ్యాపక శుద్ధచైతన్య బ్రహ్మమునందు తురీయాతీత అద్వైతసిద్ధి పూర్ణుడగుటచే చక్రము పరమశాంతిరూపమును పొందుటచే దూర్వాసనా రూప దూర్వాసునికి జ్ఞానము సిద్ధించుటయని ఈ ద్వాదశీ పండుగను ఆధ్యాత్మికముగా సమన్వయమును సాధించుకొనవలయును.

(13) శని త్రయోదశి

ఈ పండుగను కర్ణాటకమున కొందఱుచేయు ఆచారముగలదు కర్ణాటకమున శనిమహాత్ముని ఆలయములు యున్నవి. శనిదేవుని అనుగ్రహము కొఱకు పూజలు సలుపుదురు, పావగడ అనుగ్రామమున ఈ శనిమహాత్ముని క్షేత్రమున్నది. వేలాది ప్రజలు ఆ క్షేత్రమునకు పోవుచుందురు.

ఆధ్యాత్మిక వివరణ :-

త్రయోదశియనగా పదమూడు. జ్ఞాన కర్మేంద్రియములు 10, మనస్సు, బుద్ధి, అహంకారము మూడు వెరశి పదమూడు. ఈ పదమూడింటితో తాదాత్మ్యమునుబొంది అనాత్మయైన దేహమే నేననెడు భావనయే శనిపట్టుట. ఈ శనిమహాత్ముని విడిపించుకొను పూజయే “సోఽహం”భావ బ్రహ్మనిష్ఠ. ఈ నిష్ఠద్వారా జ్ఞాన కర్మేంద్రియ మిశ్రితమైన మనోబుద్ధి అహంకార విశిష్టమైన జీవునికి అనాత్మజ్ఞానము నశించి ఆత్మజ్ఞానము కలుగుటయే శనిత్రయోదశి పండుగను ఆచరించినట్లు.

(15) వ్యాసపూర్ణిమ

షోడశకళాత్మక స్వరూపము

స్థూల సూక్ష్మ కారణ మహాకారణ
జాగ్రత్ స్వప్న సుషుప్తి తురీయ
అ ఉ మ్ అర్థమాతృక

జాగ్రత :- మనసు దశేంద్రియములతో కూడ శబ్దాది విషయములందు అనుభవము గల్గియుండుట.

స్వప్నము :- జాగ్రత క్రమముగా క్షీణించి గాఢనిద్రను పొందక ఆజాగ్రత యందలి విషయముల అనుభవము గలిగియుండుట.

సుషుప్తి :- మానసాది సర్వేంద్రియ వ్యాపార శూన్యము.

తురీయము :- దేవుడు గలడను అస్తిక బుద్ధిగలిగి ప్రమాణములచేత అసత్, సత్ అను భేదములుగల లౌకిక కర్మ ద్వైతాద్వైతముల కల్పనల విమర్శించి వస్తు తత్వజ్ఞానము గలిగి యుండుట.

4x4 16 పదునాఱుకలల వివరణము.

(1) జాగ్రతలో జాగ్రత :- గురుసన్నిధిని శాస్త్రశ్రవణము జేయునపుడు అడుగవలసిన విషయముల నడిగి తెలుసుకొని మనసున మఱుపులేక యుండుట.

(2) జాగ్రతలో స్వప్నము :- శాస్త్రశ్రవణము జేయుచున్నపుడు పరాకుపడుటచే ఆ విషయములు జ్ఞాపకముండియు, నుండకుండుట.

(3) జాగ్రతలో సుషుప్తి :- వినవలయునని ప్రారంభించి వినునపుడు హెచ్చరిక లేమిచే అవి బొత్తిగా జ్ఞాపకము లేకపోవుట.

(4) జాగ్రతలో తురీయము :- శ్రవణముజేయుటచే ఆత్మవస్తు తత్వజ్ఞానము గలిగి ఆవస్తువును చింతించుట.

(1) స్వప్నములో జాగ్రత :- కలగని లేచి అంతయు తప్పకచెప్పుట.

(2) స్వప్నములో స్వప్నము :- కలగని లేచి ఆ విషయములు మరచి మఱువకుండుట.

(3) స్వప్నములో సుషుప్తి :- కలగని లేచి అంతయు మఱచుట.

(4) స్వప్నములో తురీయము :- కలలో తాను, ఏనుగును, కొండను ఎక్కినట్లును, లక్ష్మీదేవి తన్ను వరించినట్లును, కలగని లేచి దానిఫలమును విచారించి, తనకు రాజ్యాధిపత్యము వచ్చుననియు, సంపద కలుగుననియు, తలంపక, ఇది యంతయు మనోవ్యాపారమేగానీ వేఱుగాదనియు నిశ్చయించి బ్రహ్మనిష్ఠ నుండి చలింపకుండుట.

(1) సుషుప్తిలో జాగ్రత :- సుఖముగ నిద్రించి, నిద్ర సుఖమిట్టిదని తెలిసిచెప్పుట.

(2) సుషుప్తిలో స్వప్నము :- సుఖముగ నిద్రించి, దాని సుఖమిట్టిదని తోచి తోచక యుండుట.

(3) సుషుప్తిలో సుషుప్తి :- సుఖముగ నిద్రించిలేచి ఆ సుఖము తెలియకుండుట.

(4) సుషుప్తిలో తురీయము :- సుఖముగ నిద్రించియు, ఈ నిద్రావస్థ అజ్ఞాన విషయమేగానీ, ప్రజ్ఞానఘన ప్రత్యగాత్మయైన నాకు విషయముగాదని తెలియుట.

(1) తురీయములో జాగ్రత :- బ్రహ్మనిష్ఠలో నున్నపుడు జాగ్రత యందలి వ్యాపారములైన ఆకలి దప్పులుతోచి ప్రపంచవృత్తి గలుగుట.

(2) తురీయములో స్వప్నము :- అవితోచి ప్రపంచవృత్తి గలిగి,

కలుగనట్లుండుట.

(3) తురీయములో సుషుప్తి :- బ్రహ్మనిష్ఠయందు వికల్పలేమియు లేకుండుట.

(4) తురీయములో తురీయము :- జాగ్రత్, స్వప్న, సుషుప్తి, తురీయముల వలన గలిగెడు ఈ పదునైదు భేదములులేక, అఖండ సచ్చిదానంద బ్రహ్మము తానేగానీ, తనకంటే వేఱుగాదనెడు వృత్తిభేదము లేక వృత్తిరహితమై బ్రహ్మమగు తాను తానై యుండుట. ఇదియే పూర్ణ షోడశకళాత్మక స్వరూపంబగు వ్యాసపూర్ణము.

సంవత్సరమున, నాలుగు వ్యాసపూర్ణములు వచ్చును. వైశాఖ పూర్ణము ఆషాఢపూర్ణము, కార్తీకపూర్ణము, మాఘపూర్ణము, ఫాల్గుణ మాసపున్నమిని కాముని పున్నమనియు, రంగుల హొలీపండుగను కొంత ప్రాంతమున జేయుదురు.

పరమశివుడు సమాధియందుండు సమయమున కాముడు మన్మథుడు తన పుష్పబాణములతో మహాదేవుని నిష్ఠను భంగము గలుగజేయగా పరమేశ్వరుడు తన అగ్ని నేత్రమును తెఱవగా కాముడు దగ్ధమయ్యెను. అందువలన కాముని పున్నమినాడు ఒక బొమ్మనుచేసి రాత్రి కాలెదరు. మరుదినము ఆనందోత్సాహములతో రంగులపండుగను జేసుకొని ఆనందించెదరు.

గురుభక్తుడు. నిష్ఠద్వారా జీవత్వమునుదాటి ఈశ్వరత్వమునుబొంది బ్రహ్మగ్నితో ప్రకాశించుసమయమున చంద్రుడను మనస్సున కామము యనగా ప్రకృతి సంబంధమైన కోర్కె ఉదయించినచో జ్ఞానాగ్నిచేత ఈశ్వరుడు భస్మముచేయగా కామనల రూపచంద్రుడను మనస్సు నశించుటచే బ్రహ్మనందరూప హొలీ పండుగను చేసినట్లుగును.

(14) నరకచతుర్థశీ - జ్ఞానదీపావళి

భగవద్గీతా దశమాధ్యాయము.

శ్లో॥ మచ్ఛిత్తా మద్గత ప్రాణా బోధయంతః పరస్పరమ్ ।

కథయం తశ్చ మాం నిత్యం తుష్యంతి చ రమంతి చ ॥

తా॥ ఎవరు నాయందే చిత్తమునుంచి ప్రాణవాయువులను నాయందే లయముజేసి ఒకరికొకరు బ్రహ్మవిద్యను బోధించుకొనుచు విశదముగా వివరించుకొనుచు వుందురో అట్టివారు సోఽహంభావముచే ఆనందించు చున్నారు. సోఽహంభావ సూత్రమైన బ్రహ్మనిష్ఠచే మనోమారుతములు కైవల్యస్థానమగు సహజ కుంభక ఉదానవాయువునందు లీనమగును.

శ్లో॥ తేషాం సతత యుక్తానాం భజతాం ప్రీతిపూర్వకమ్ ।

దదామి బుద్ధియోగం తం యేన మాముపయాన్తి తే ॥

తా॥ ఎవరైతే నిరంతరము యుక్తులై ప్రీతితో నన్ను సేవించు వారికి దేనిచేత వారు నన్ను పొందగలుగుదురో ఆ బుద్ధి యోగమును యిచ్చుచున్నాను. బుద్ధియోగమనగా అంతర్ముఖ వృత్తియగు జ్ఞాననేత్రము.

శ్లో॥ తేషామే వాను కంపార్థ మహమజ్ఞానజం తమః ।

నాశయా మ్యాత్మభావస్థో జ్ఞానదీపేన భాస్వతా ॥

తా॥ నేను అట్టివారినుద్ధరించుటకై ఆత్మస్వరూపముచేనున్న వాడనై ప్రకాశించుచున్న జ్ఞానదీపముచే అజ్ఞానమువలన కలిగిన చీకటిని నశింపజేయు చున్నాను.

వివరణము :-

దీప+ఆవళి = దీపావళి. దీపముల సమూహమునకు దీపావళియని

పేరు. నరకచతుర్దశి ముగిసిన తర్వాత దీపావళి పండుగ యగుచున్నది. చతుర్దశి యనగా పదునాలుగు. జ్ఞానేంద్రియములు 5, కర్మేంద్రియములు 5, మనోబుద్ధి, చిత్తాహంకారములు 4, ఇవి అన్నియు కలిసి పదునాలుగు. పదునాలుగవదియగు అహంకారమే నరకాసురుడు. అహంకారమును నశింపజేయుటయే నరకాసుర మర్దనము. పిమ్మట యమతర్పణము చేయవలెను. అనగా అహంకారములేని వానికి నరకమేలేదు. నరకమెప్పుడు లేదో యముడుగూడా నశించినట్లే. గనుక యమునకు తర్పణము జేసి నట్లగును. ఇది నరక చతుర్దశి. జ్ఞానదీపముచే అజ్ఞానమనెడి చీకటిని తాను పోగొట్టుకొని ఇతరులకు పోగొట్టుటయే జ్ఞానదీపదానము. మానవుల అజ్ఞానమే చీకటి (అవిద్య) జ్ఞానమే దీపము (విద్య) అజ్ఞానికి జ్ఞానోపదేశము జేయుటయే దీపదానము. మనము ఎంతమంది అజ్ఞానమును పోగొట్టు చున్నామో అన్నిదీపములను వెలిగించినట్లగును. అజ్ఞానుల మూఢత్వమును ఎగురగొట్టినట్టి ఉపనిషద్వాక్యములే చటపటాకులు. ఉపనిషద్వాక్యముల వినినంతనే మానవులకు, వివేకముగలిగి మార్పుజెందుచున్నారు.

దీపావళినాడు ఇంటిలో దీపములను ముట్టించి రాత్రివేళ వాకిండ్లు తెఱచుకొని సుఖనిద్ర గడవవలెనని యుండుటచేత ఆ రాత్రికి సుఖరాత్రియని పేరు. అట్లనే అహంకారమును పోగొట్టుకొని జ్ఞానముచే ఆత్మనెరిగి మృత్యు భయమునువీడి యోగనిద్రను పొందవలెను.

పురాణకథ :-

భూదేవి కుమారుడు నరకాసురుడు. ఇతడు తన తల్లిచేత తప్ప ఇతరులచేత చావడు. భూదేవియే సత్యభామ. ఆమె చేతనే నరకాసురుడు మరణించెను. సత్య-భా-మ సత్యస్వరూపముచే భా = ప్రకాశించు బ్రహ్మమే మ = జీవత్వముగాదు. పృథ్వీస్థానమునజేయు బ్రహ్మనిష్ఠచే అహంకారము నశించి బ్రహ్మత్వము సిద్ధించును.

పండుగ :- మనబుద్ధి వృత్తి ఏడువిధములు (1) పండ = తత్వమును తెలుసుకోదగిన బుద్ధివృత్తి. (2) మేధ = విన్న విషయములను మరువని బుద్ధివృత్తి. (3) చార్వి = ఊహాపోహలయందు నిపుణత్వముగల బుద్ధివృత్తి. (4) చత్వ = ఓర్పుతో అడిగి విసుగులేక వినుబుద్ధి వృత్తి. (5) గృహీత = సరిగా గ్రహించు బుద్ధివృత్తి. (6) శ్రౌతి = పెద్దల సేవలయందు ఓర్పుగల బుద్ధివృత్తి. (7) ప్రతిభ = సమయోచితముగా ప్రమాణముల జూపుచు ఉపన్యసించు బుద్ధివృత్తి. పండచే పొందదగినది పండగ. తత్వస్వరూపంబగు దేవుని నెఱిగిన బుద్ధిచే బొందదగిన బ్రహ్మానందమునకు పండగ యని పేరు. ఇట్టి జ్ఞానదీపావళి పండుగను లోకమున వ్యాపింపజేయుడు. అనేకులకు జ్ఞానబోధజేయుటే దీపావళియగును.

బ్రహ్మము నెఱిగిన బుద్ధిచే బ్రహ్మానందము నొందుటే పండగయగును. దేవుడు సర్వవ్యాపి. అందరి శరీరములలో గూడ దేవుడున్నాడు. బహిర్ముఖ వృత్తులకు దేవుడు గోచరించడు. సర్వులకును అంతర్ముఖవృత్తిని ఆత్మపూజ యనెడు సోఽహంభావ పూజచే గలిగించి ఒక్కొక్క శరీరమునందొక్కొక్క జ్ఞానదీపమును ముట్టించవలెను.

దీపములేనిగుడిని పాడు దేవాలయమందురు. తనలోని దేవుని గనుగొనెడు జ్ఞానదీపములేని జీవుని శరీరము పాడు గుడివంటిదే. జ్ఞాన దీపములను దండిగా ముట్టించి వెలిగించినచో జ్ఞానదీపావళియగును. అంతర్ముఖవృత్తియే జ్ఞానదీపము. ఇదియే పండుగయనెడి బుద్ధివృత్తి. ఇట్టి పండచే పొందదగిన బ్రహ్మానందమునకే పండగయనిపేరు. ఇట్టి దీపములను లోకమున అనేకులకు వెలిగించుటకే మన స్వారాజ్యపీఠము నెలకొల్పబడి యున్నది.

సకల రత్న పూర్ణ సర్వ వసుంధరా

చక్రదాన విధియు సరియనంగ ।

రాదు విశ్వవేదరాశి సారాధ్యాత్మ

విద్యనిచ్చుటకు వివేకధుర్య ॥ (మహాభారతము)

శ్లో॥ సర్వేషామేవదానానాం బ్రహ్మదానం విశిష్యతే ।

వార్యన్నగోమహీ వాసస్తిలకాంచనసద్విషాం ॥ (మనుస్మృతి)

దీపావళి పండుగ రహస్యార్థమును గుర్తించి ధన్యులుగావలయుననియే బాహ్యమున దృష్టాంతరూపమున ఈ పండుగను చూపించినారు. స్వస్వరూప జ్ఞానప్రకాశముచే ధన్యులమై లోకకళ్యాణము గావించుముగాక.

సప్తవిధ బుద్ధివృత్తుల వివరణము అన్ని పండుగులకు అన్వయము.

శివరాత్రి

శివజాగరణము

దేవదానవులు పాలసముద్రమును మధించునపుడు హాలాహలము పుట్టగా దేవతలు, ఆ విషాన్ని జ్వాలలకు భయపడి పరమేశ్వరుని ప్రార్థించిరి. లోకములనే దహించునట్టి భయంకరమైన విషము, దేవతల ప్రార్థనమేరకు సకల ప్రాణికోట్లను రక్షించి ఉపకారము చేయదలచి, ఆ మహావిషమును కబలమువలె మ్రింగి తన కడుపులోనికి పోయినచో తన బొజ్జలోనున్న సర్వప్రాణికోటికి ముప్పుగలుగునని ఆ గరళమును కంఠమునందే యుంచు కొనగా ఆ విషము నల్లని రంగుగల నొక ఆభరణముగా తెల్లటి మేనుగల పరమేశ్వరునికి కన్పట్టె.

ఈ కథ భాగవత పురాణమున అష్టమ స్కంధమున నున్నది.

లోకోక్తి ఎట్లున్నదనగా? జగత్కళ్యాణార్థము పరమశివుడు హాలాహల భక్షణముజేసినపుడు పార్వతీదేవి తన బ్రౌటనవ్రేలితో కడుపులోనికి పోకుండా కంఠమును గట్టిగా నొక్కి పట్టినదనియు, ఆ విషయముయొక్క ఆవిరి ప్రభావమున శివునికి కాస్త మత్తుగలిగి నిశ్చలుడై యుండెననియు, స్వామికి తిరిగి జాగ్రత్త కలుగువరకు భక్తులెల్లరు భజనలు చేయుచూ నుండగా పరమేశ్వరుడు మేల్కొనగా సర్వప్రజలు ఆనందించి సేవలు జేసుకొనిరని చెప్పుకొందురు. ఇదియే శివరాత్రిజాగరణము.

శివజాగరణ రహస్యము

మాండూక్యోపనిషత్తునకు గౌడపదాచార్యులు కారికలందు వ్యాఖ్యానించినారు.

శ్లో॥ స్వప్ననిద్రాయుతావాద్యో ప్రాజ్ఞాస్త స్వప్ననిద్రయాః ।
న నిద్రాం నైవ చ స్వప్నం తుర్యేపశ్యంతి నిశ్చితాః ॥

శ్లో॥ అన్యథా గృహ్లాత స్వప్నో నిద్రాతత్త్వమజానతః ।
విపర్యాసే తయోః క్షీణే తురీయం పదమశ్నుతే ॥

వివరణము :-

సూక్ష్మశరీరముతో స్వాప్నిక జగత్తులో విహరించు జీవునకు తైజసుడని పేరు. స్థూలశరీరముతో మేల్కొనియుండు జీవునకు విశ్వుడనిపేరు. స్వప్నావస్థ లేని గాఢమైన నిద్రతో కూడుకొన్నవాడు ప్రాజ్ఞుడు.

ఈ ప్రాజ్ఞుడగు జీవుడు బ్రహ్మనిష్ఠలో తురీయమునందున్నపుడు నిద్రలేని వాడును, స్వప్నములుగూడా అనుభవింపని కూటస్థుడగుటచే నిశ్చలుడై ఏవిధమైన మానసిక వ్యధలులేనివాడై తురీయస్థజీవుడు చలించడు. తన్మయత్వము ప్రారంభించినది మొదలు దేవునిలో లీనమగువఱకు తురీయము, బ్రహ్మమున లీనమైనచో తురీయాతీతము.

జాగరణం, జాగర్యా జాగరాచ, స్వజాగ్రనిద్రాక్షయే = జాగరం నిద్ర లేకుండుట, జాగర్య - జాగరా - ఈ రెండునామములు జాగరణం - నిద్రలేకుండుటయని అర్థము.

నిద్రాతత్త్వం అజానతః తత్త్వం = యథార్థమును, అజానతః = తెలియకుండుట, నిద్ర = నిద్రయనగా యథార్థ స్వరూపంబగు సచ్చిదానంద

బ్రహ్మమును ఎంతకాలము మనము తెలుసుకొనలేదో అంతకాలము నిద్రలోనే యున్నట్లు, తన నిజస్వరూపమును తెలియనినిద్ర. అన్యథా గృహ్లాః స్వప్నః = అన్యథా = ఉన్నదానిని ఉన్నట్లుగా కాక మరియొక విధముగా గృహ్లాతః = గ్రహించుట అనగా ఉన్న త్రాటిని త్రాడుగా గ్రహింపక మరియొక విధముగా పాముగా గ్రహించుట, అన్యథా గ్రహణమును స్వప్నము మనలోని ప్రత్యగాత్మను జీవసృష్టిగా గ్రహించుటయే స్వప్నమగును. తయోః = ఆ స్వప్న సుషుప్తులయొక్క, విపర్యాసే = తప్పిపోవుటయందు, క్షీణే = ఆ రెండవస్థలను క్షీణింపగా తురీయపదమును, అశ్నుతే = పొందుచున్నాడు.

ఆత్మను ఎంతకాలము మనము గుర్తెఱుంగలేదో అన్నాళ్ళు నిద్రలోనే యున్నట్లు, దేవుడగు ఆత్మను దేవునిగా తెలుసుకొనలేక పారమార్థిక సత్తాయగు దేవుని ప్రాతిభాసిక జీవసృష్టిగా గ్రహించినట్లైతే మరియొక విధముగా గ్రహించునట్టి స్వప్నమగును. ఈ నిద్రను స్వప్నమును తప్పించి ఈ రెండింటిని త్రోసివేసుకొన్నచో తురీయపదవిని పొందుచున్నాము.

అంతర్ముఖవృత్తిలేనివారు యథార్థమగు బ్రహ్మమునెఱుగని నిద్రలో నున్నారు. ఆవరణమనెడు నిద్రలోనే మునిగియుండియు, మాకు తెలియునని భ్రాంతిజ్ఞానముతో నుండువారు కలవరింపులలో మునిగిన విక్షేపయుక్తులు మిథ్యావిషయములెఱిగి ఇదే బ్రహ్మమని భ్రమించిన అన్యథా గ్రహణలు, కలవరించుకొనువారు, విక్షేపరహితుడై గాఢ సుషుప్తిలో మునిగినవాడు ప్రాజ్ఞుడు. కారణశరీరమున మునిగి స్వప్నములేని నిద్రాయుక్త జీవుడు ప్రాజ్ఞుడు.

ఇట్టి ఆవరణమునుదాటి బ్రహ్మవలోకనమునందు బుద్ధిని చెదరకుండ బ్రహ్మమునందు నిలుకడగలిగిన నిశ్చితులు తురీయమున బ్రహ్మానందము నొందుచున్నందున అజ్ఞానమనెడు నిద్రను చూడరు. మానసిక చలనమను విక్షేపమను స్వప్నమునుగూడ చూడరు. ఇట్టివారు తురీయపదము

నందుండువారు.

శ్లో॥ అనాది మాయయా సుప్తో, యదాజీవః ప్రబుధ్యతే ।

అజమనిద్ర మస్వప్న, మద్వైత బుధ్యతే తథా ॥

తురీయావస్థలోకూడ బ్రహ్మకారవృత్తియనెడి శుద్ధసాత్విక ప్రకృతియగు మాయయున్నది. నేను బ్రహ్మమును తెలుసుకొనుచున్నాననెడు భ్రాంతి జ్ఞానమున్నది. నేను ద్రష్టను, దేవుడు దృశ్యమును యధార్థజ్ఞానములేని మాయలోనున్నాడు. ఈ మాయలోనుండి ఎపుడైతే మేల్కొని ద్రష్ట, దర్శన, దృశ్యములేక బ్రహ్మమేనేను, నేనే బ్రహ్మమును అని దృఢాపరోక్ష జ్ఞానమును పొందినవాడు, పుట్టుకయును, నిద్రయు, స్వప్నమగు జీవసృష్టిలేని అద్వైత శుద్ధ బ్రహ్మమేయగును.

సారాంశము :-

దేహదృష్టితో అనాత్మయగు శవ జాగరణమునుండి శివదృష్టితో, ఆత్మజ్ఞానమనెడి మెలకువలేక జాగరణ గలిగియుండుట శివజాగరణ యగుచున్నది. ఈ శివజాగరణ రహస్యమును తెలుపుటకై బాహ్యమున శివరాత్రి ఏర్పాటు చేసినారు మనపెద్దలు.

శివరాత్రినాడు శివక్షేత్రములందు విశేషవేడుకలతో, భక్తాదులు రాత్రి అంతా మేలుకొని భజనలు, హరికథలు, శ్రవణము గావించి తెల్లవారు ఝామున స్నానములుజేసి శివునిదర్శించి మహాప్రసాదమును స్వీకరించి వారి వారి నిజస్థానములకేగుట సర్వజన విదితమే. కానీ మనవారనేకులు బాహ్య ఆచారములందే ఎక్కువగా వ్యవహరించుచూ పారమార్థిక రహస్యముల తెలియగోరువారు అరుదుగా నున్నారు. ఈశ్వరప్రేరణచే యధార్థమును గ్రహించగలరని విశ్వశింతుముగాక.

ముక్కు బొరకలలోన గాలిచచ్చెడివేళ

కం అని హం అని ఎంతోహాయిగలదు ।

ఎఱుకమరుపులులేనిదే పరమపదము

నిముష నిముషము దానిలో నిండుకొనుము ॥

మకర సంక్రాంతి పండుగ

ఉత్తరాయణ పుణ్యకాలము

ఉత్ ఊర్ధ్వం తరం త్యనే నేత్తుత్తరం (తూతరణ ప్లవనయోః) ధాతువు అనేన = దీనిచేత, ఉత్ = ఊర్ధ్వమునకు, తరంతి = దాటుదురు, ఇతి = కనుక, ఊర్ధ్వం = ఊర్ధ్వము, ఉత్తరం ఆయణం = ప్రయాణము. గురుకీలగు సోఽహంభావ సూత్రమైన బ్రహ్మనిష్ఠచే స్థూలశరీర, శ్వాస, కుండలినీ, సంకల్ప, మనోబుద్ధి, జీవేశ తత్త్వములదాటి ఊర్ధ్వమూలంబగు ప్రత్యగాత్మ పరమాత్మల ఏకత్వ స్వరూపంబగు శుద్ధబ్రహ్మ స్వరూపుల మగుటయే ఉత్తరాయణ పుణ్యకాలము.

మరియొక క్రమము :-

పృథ్వి, జలము, అగ్ని, వాయువు, ఆకాశము, తన్మాత్రలు, అహంకార తత్త్వ మహతత్త్వ అవ్యక్తతత్త్వ శబలబ్రహ్మముల దాటి శుద్ధబ్రహ్మమున లీనమగుట. ఉత్తరాయణము - శుద్ధసాత్విక ప్రకృతిమాయ. ఈ మాయయే జగజ్జనని, అవిద్యను జయించుట సులభముగానీ మాయను జయించుట దుర్లభము. “మడుమాయాదురత్యయా” గీత. బ్రహ్మమునుపొందినవారు తప్ప ఇతరులు జయించలేరని భగవద్వాక్యము.

బుద్ధిర్గతి సూర్యః అని శృతి. బుద్ధియనెడి సూర్యుడు మలిన సాత్విక ప్రకృతియగు అవిద్యను వృద్ధిజేయు కర్మటమునందు తగిలి పృథ్వీస్థానంబగు అన్నమయకోశమునకు చిక్కి స్థూలదేహాభిమానముచే దీనిని పోషించి రక్షించుకొని దీనిగౌరవ ప్రతిష్ఠలకొరకు భౌతిక భోగభాగ్యముల సంపాదించుటకై అమూల్యమైన ఆయుష్షంతటిని వినియోగించు దేహాత్మబుద్ధితో విహరించుట.

కర్కటము దక్షిణాయనము యమసదనంబుండు హృదయ కమల దక్షిణ దిక్పటంబగు స్వాధిష్ఠాన చక్రమున విహరించుచు మృత్యుసంసార సాగరమున ముంచి వేయు స్థూల దేహాత్మాభిమానమే దక్షిణాయణము.

బుద్ధియనెడి సూర్యుడు అవిద్యావృత్తినుండి బ్రహ్మకార వృత్తియందు ప్రవేశించి మృత్యుమార్గమునుండి విడివడి ఊర్ధ్వమునకు దాటించు ముక్తి మార్గమునందు ప్రకాశించుటయే మకరసంక్రాంతి పుణ్యకాలము.

సచ్చిదానంద స్వరూపుడైన తన్నుమరచి అజ్ఞానమనే చీకటిలో విహరించుట దక్షిణాయనము, సద్గురు కృపచే స్వరూపసాక్షాత్కార జ్ఞానమున నడచుటయే ఉత్తరాయణము. “అగ్నిర్వ్యోతి రహశ్శుక్ల షణ్మాసా ఉత్తరాయణం” గీత 8 అధ్యాయ 24 శ్లో॥ ప్రకారం దేవయాన ప్రయాణమున నడిచి జీవన్ముక్తులగుటకు సర్వజనులకు సహజ వారసత్వము గలదని గురైతింగి ధన్యుల మగుదుము గాక.

ఓం. తత్. సత్.

భోగి మంటలు

భోగము = ఆనందము

ఇంటిబయట భోగిమంటలచే నీళ్ళుకాచి స్నానము చేయవలయును.

ఇంటిబయట అనగా దేహాతీతభావమున జ్ఞానాన్నిచే సూక్ష్మశరీరమును కాచినచో సూక్ష్మశరీరస్థిత జన్మములకు హేతువులైన పుణ్య, పాప, మిశ్రిత కర్మలు దగ్గమై, అవబృత స్నాన యోగ్యమగును.

“ప్రాణుని అనుపానునందును అపానుని ప్రాణమునందునిల్చి చిత్తము దిరంబుగ బట్టగ దేహమధ్యశిభి జమ్మగ” అని అంతర్యాగమున భారతము. అనుశాశినికపర్వం. 5 అశ్వాసం 260 పద్యం.

తురీయమున శుద్ధాంతఃకరణ బుద్ధితోనుండుటయే మంగళస్నానము అనియు ఆనందమున మునుగుటయే భోగము అనియు తెలియవలయును.

పండుగ:- ఉత్తరాయణ పుణ్యము ఊర్ధ్వమునకు దాటుట వృత్తి రహితం.

పారణ :- ‘ప్రజ్ఞానం ఆనందం బ్రహ్మ’ అథర్వణవేద సమాప్తివాక్యం “జ్ఞానస్య పారగమాదృష్టిః” జ్ఞానముయొక్క తీరమునుబొందుట. పూర్ణయోగ సిద్ధిని బొంది తానే బ్రహ్మమైన స్థితి. పారణ - ఋషిత్వము. ఇదియేయని గమనించాలి.

సత్యనారాయణ వ్రత రహస్యము

ఆత్మ స్వరూపులారా!

మనహైందవ ఆచారములలో సత్యనారాయణ వ్రతంచేసే అలవాటుంది. సత్యనారాయణ వ్రతంచేస్తే సమస్త సంపదలు కలుగుతాయని నమ్మకం. అయితే ప్రతి ఒక్కరికి ఈ ఫలితం కలుగుతుందాయని పరిశీలిస్తే నిజం తెలుస్తుంది. మన పెద్దలు పెట్టిన ఆచారములలో అంతరార్థముంది. ప్రతి ఆచారము భగవంతుని తెలుసుకోడానికి వారి కృపను సంపాదించడానికి ఏర్పాటుచేసి యున్నారు. ఈ మర్మము తెలిసిన పెద్దలతో తెలిసికొని ఆచరిస్తే తప్పకుండా ఫలితమున్నది. ప్రతివ్యక్తి (జీవి) ఈ శరీరము వదలిన తరువాత భగవంతునిలో చేరాలని సంకల్పము కలిగియుండవలెను. ఏ కష్టమొచ్చినా భగవంతుని శరణుకోరుతాడు. దీనికి సంబంధించినదే సత్యనారాయణ వ్రతము. ఈ వ్రతాన్ని గుఱించి అనుభవము గలిగిన పెద్దలు చెప్పిన విషయాన్ని తెలుసుకోవాలి.

సత్య - నారాయణ - వ్రతం.

ఈ మూడుపదాలకు శాస్త్రీయ ప్రమాణాలతో యదార్థము తెలుసుకుందాము.

“సత్యం జ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ” తెత్తిరీయోపనిషత్తు.

సత్యం :- అనగా త్రికాలా బాధ్యమైన భగవంతునికే పేరు.

సత్యం జ్ఞానమనంతం బ్రహ్మ - శృతి - అనగా త్రికాలాబాధ్యమైన భగవంతునికే సత్యమనిపేరు. త్రికాలము - భూత, భవిష్యత్తు, వర్తమాన కాలములు. ఈ మూడు కాలములందు బాధింపబడక యుండువాడు

భగవంతుడు. శుద్ధచైతన్యము, బ్రహ్మము అని పర్యాయపదాలు. ఉండేది రెండే వస్తువులు. (1) ఆత్మ (బ్రహ్మము), (2) అనాత్మ (ప్రకృతి) ప్రకృతి సృష్టికి ముందులేదు, ప్రళయానికి (లయమైన) పిమ్మటలేదు. భూత భవిష్యత్తులలో లేదు. వర్తమాన కాలంలో మాత్రమే ప్రకృతి ఉన్నది. మఱి ఆత్మ (బ్రహ్మము) మూడు కాలములయందుండును.

కాబట్టి భగవానునికి సత్యం అని పేరు.

“ఆత్మవా ఇదమేకం ఏవాగ్ర ఆసీత్”

“నాన్యత్ కించన మిషత్”

(ఐతరేయోపనిషత్తు)

సృష్టికి పూర్వము ఈ కనబడు ప్రపంచము దీనికి మూలకారణమగు సూక్ష్మ ప్రకృతితోగూడి పరమేశ్వరుడు ఒక్కటిగా నుండెను. క్రియ గలిగినది మఱియొకటిలేదు, అని శ్రుతి చెప్పుచున్నది. దీనినిబట్టి ఈ సృష్టి లేనప్పుడు ఉండువాడు (భగవంతుడు) ఈ సృష్టి వున్నప్పుడు సృష్టిలయమైన తరువాత వున్నవాడు. సర్వవ్యాపిగా వున్నవాడు. కావున ఈ విధముగా మూడు కాలములయందు శాశ్వతముగా ఉండుటవలన భగవంతునికి సత్యం అని పేరు.

నారః, రః = నశించునది, నరః = నశింపనిది.

నారః = నశింపని వస్తు సమూహము. నశించునవి యిరవై నాలుగు తత్త్వములు ఇరవై ఐదవ తత్త్వమగు జీవసమూహము నారః

24 తత్త్వములు :- 5 పంచభూతములు, 5 కర్మేంద్రియములు, 5 జ్ఞానేంద్రియములు, 5 పంచ విషయములు, 21 మనస్సు, 22 అహంకారము, 23 బుద్ధి, 24 ప్రకృతి.

25 వది జీవుడు:- జీవునికే నరుడని పేరు. వీని సమూహమునకు నారములని పేర్లు.

నారాయణ :- “నారస్త్వితి సర్వపుంసాం సమూహః పరికథ్యతే ।

గతిరాలంబనం తస్య తేన నారాయణ స్మృతః ॥

భావార్థము :- జీవులయొక్క సమూహము నారయే అని చెప్పబడుచున్నది. ఆ నారమునకు (జీవులకు) శరణమును ఆశ్రయమునై యున్న దానిచేత (పరమేశ్వరునికి) నారాయణుడని చెప్పబడెను.

“నారశబ్దేన జీవానాం సమూహః ప్రోచ్యతే బుద్ధైః ।

తేషామయన భూతత్వాత్ నారయణ ఇహోచ్యతే ॥”

పండితులచేత నార శబ్దమే జీవసమూహము అని చెప్పబడినది. అయనభూతత్వాత్ = ఆ జీవులు పొందుటకు తగిన స్వరూపమగుటవలన ఇచ్చట నారాయణుడని చెప్పబడుచున్నది.

వ్రతం :- వ్రతమనగా మానసిక సంకల్పము. వ్రతమనగా సత్యము. ధర్మములలో (వ్యవహరించుటకు) నడచుకొనుటకు మనస్సులో నిశ్చయించుకొనుట. ఈనాటినుండి నేను అబద్ధం చెప్పను, చెడుపనిచేయనని సంకల్పము చేయుట, దానికే వ్రతమని యందురు. ఈ విధముగా వ్రతము చేసిన తరువాత అబద్ధము మాట్లాడినచో వ్రతభంగము జేసినవాడగును. దీనికి ప్రమాణము యజుర్వేదము.

“అగ్నే వ్రత పతే వ్రతం చరిష్యామి!

తచ్చ కే యం తన్నే రాధ్య తామ్!

ఇద మహ మమృతా త్పత్యముపైమి”

అగ్నే సత్యోపదేశమొనర్చు పరాత్పరా! నేను అన్యతాత్ = అన్యతమునకు భిన్నమగు, సత్యం = వేదవిద్యచేతను, వ్రత్యక్ష ప్రమాణములచేతను, సృష్టిక్రమము చేతను, విద్యుత్సంగము చేతను, శ్రేష్ఠ విచారములచేతను,

ఆత్మయొక్క శుద్ధిచేతను, నిర్భయమును సర్వహితమును, తత్వనిష్ఠను, బాగుగ పరీక్షింప బడినవి యునునగు వ్రతం = సత్యమునుపలుకుట స్వీకరించుట, ఆచరించుట అను వ్రతమును, ఉపైమి = అనుష్ఠించుటకు నియమ పూర్వ కముగ గ్రహించుటను, తెలుసుకొనుటకు పొందుటకు నిశ్చయించుచున్నాను. మేతత్ = నాయొక్క అసత్యవ్రతమును మీరు రాధ్యతాం = బాగుగా సిద్ధింప చేయుదు. దానివలన అహం = నేను ఆ సత్యవ్రత నియమము ననుష్ఠించుటకు, శక్తేయం = సమర్థుడగుదును గాక, ఇదంచరిష్యామి = ఈ వ్రతక్ష సత్య వ్రతాచరణ నియమముల ననుష్ఠించెదను.

భావార్థము :- న్యాయయుక్తముగ పరీక్ష యొనర్చబడినదియు, సత్య లక్షణములచే ప్రసిద్ధమైనదియు, సర్వహితకరమును ఇహలోక సుఖమనగా సాంసారిక సుఖములకు, పరలోక సుఖమనగా మేక్షమునకును హేతు వైనదియు, మనుష్యులందఱు నియమపూర్వకముగ ననుష్ఠించ దగినదియు నగు ధర్మమును పరమాత్మ ఉపదేశించి యుండెను. ఇదియే అందరు ఆచరింపదగినది. తద్విరుద్ధమైనది అధర్మ మనబడును. వానిని యెవరు యెన్నడు గ్రహించగూడదు. (యజుర్వేద భాష్యమునుండి పేజీ 14 - 15)

ఇప్పుడు సత్యం అనగా భగవంతుడు. నారములనగా జీవసమూహము - జీవాత్మలు. భగవంతుని అంశములే భగవంతుని జేరవలయునని ధృఢ సంకల్పము గలిగియుండడమే వ్రతము. జీవాత్మలు పొందదగిన స్వరూపము భగవంతుడు. జీవాత్మలకు ఆశ్రయము - శరణము భగవంతుడు, ఇతనికే నారాయణుడనిపేరు.

ప్రతివ్యక్తి శరీరమును ఏ నాటికైనా వదలి వెళ్ళవలసినదే. ఇది ప్రకృతి ధర్మము. ఈ శరీరముయొక్క ఆయుర్దాయం నూరేండ్లు. ఆయుర్దాయం

ముగిసేలోపల భగవంతుని చేరవలయును. భగవంతుని చేరటానికి శరీరమనే రథాన్ని యిచ్చియున్నాడు. దీనికి ఇంద్రియములే గుఱ్ఱములు. సారథి బుద్ధి, మనస్సు పగ్గములు. రథికుడు జీవుడు. జాగ్రత్తగా పెద్దలు చూపిన మార్గములో రథాన్ని నడిపించి గమ్యస్థానం చేరవలయును, పొరపాటుపడితే విషయభూములలో ప్రవేశించి తిరిగి జనన మరణాలకు కారణమై అనేక కష్టాలు పడవలసియున్నది. కావున సత్యనారాయణ వ్రతముద్వారా జీవుడు తన జన్మస్థానమైన కైవల్యమునకు జేరవలయును.

సృష్టికి పూర్వము భగవంతుడొక్కడే యుండెను. ఆయన సృష్టి చేయ వలయునని సంకల్పించెను. వెంటనే ఆ దివ్యశక్తినుండి క్షోభజనించెను. దానినుండి త్రిగుణాత్మికమనగా సత్యము రజస్సు తమస్సు. తమోగుణము నుండి ఆకాశము పుట్టెను. దానినుండి వాయువు, దానినుండి అగ్ని, దానినుండి జలము, దానినుండి పృథ్వి జనించెను. ఈ పంచభూతము లైదును పంచీకరణరీత్యా ఈ స్థూలశరీరము సృష్టియయ్యెను. సత్వ రజో ప్రకృతులు జ్ఞానక్రియాశక్తిగల ప్రాణశక్తి. ఇదే సూక్ష్మ శరీర మయ్యెను. రజోగుణము ద్వారా కర్మేంద్రియములు దశవిధ వాయువులను సత్వగుణము ద్వారా జ్ఞానేంద్రియములు, అంతఃకరణము, మనోబుద్ధి అహంకార చిత్తములు అయ్యెను. ఈవిధముగా త్రిగుణాత్మక ప్రకృతి వలన స్థూలశరీరము, సూక్ష్మశరీరమును గలిగెను. తొట్టతొలి క్షోభలోని భగవంతుని చైతన్యశక్తి అంశములైన జీవాత్మలు ఈ శరీరములలో ప్రవేశించి జీవిత వ్యవహారం సాగిస్తున్నవి. ఇది ఉపనిషత్తు సంబంధమైన జీవాత్మ. శరీరము పుట్టుక స్థూలపంచీకరణమున ముందే తెలిసికొన్నాము. సచ్చిదానంద పరమేశ్వరుడైన ఆ పరమాత్మ సాన్నిధ్యములో యుండి ఆనందమును అనుభవించిన జీవాత్మ తిరిగి తన మాతృస్థానానికి వెళ్ళి నిరతి శయానందమును అనుభవించాలనే సంకల్పించి ధ్యాననిమగ్నుడై మనస్సును బాహ్య విషయములనుండి మరలించి

అంతర్ముఖుడై హృదయములోయున్న పరమాత్మను చేరటమే సత్యనారాయణ వ్రతము.

ప్రసాదము :- బ్రహ్మనిష్ఠలో సంకల్ప రాహిత్యమైన తరువాత నిర్మలత్వమేర్పడును. దీనికే ప్రసాదమని పేరు. ఇట్టి ప్రసాదస్థితి అనుభవంలో కలుగగా సమస్త దుఃఖములకు హాని కలుగుతుందని గీతామాత చెప్పుచున్నది.

“ప్రసాదే సర్వదుఃఖానాం హానిరస్యోపజాయతే” గీత 2.

సంసారమనే సముద్రంలో శరీరమనే నౌకయున్నది. దీనిలో అపారమైన ఆధ్యాత్మిక ధనరాసులున్నవి. ఈ ధనరాసులన్నీ మనలోని చక్రములలో సృష్టికర్త ఇమిడ్చియున్నాడు. మనము ఉపనిషత్తు మర్మములు తెలియక సంకల్ప ప్రవాహంలో అనేక సంస్కారములనే పొరలు ఆ చక్రాలను కప్పుకొని యున్నవి. గురుముఖంగా ఈ రహస్యం తెలుసుకొని గమ్యస్థానం చేరవలయునని సంకల్పంచేసినప్పుడు ఆ సంకల్పశక్తి ఆవరణములన్నియు భేదించుకొని చక్రాలను ప్రకాశింపజేస్తుంది. చక్రవిచారణమునందు విస్తారముగా నున్నది.

సద్గురువుద్వారా చక్రాలను ప్రకాశింపజేసుకొని తనలోని ఆధ్యాత్మిక శక్తులను మేల్కొల్పి దుఃఖాలను పారద్రోలుకొని నిరతిశయ సుఖవంతుడౌతాడు. ఒక పర్యాయము నీ ప్రసాదమును నిరాదరణ చేసినందువలన ఒక వ్యాపారి ఓడలు మునిగిపోయినవి. భక్తితో సత్యనారాయణ వ్రతంచేసి ప్రసాదం స్వీకరించిన దానివలన తిరిగి ధనరాశులు గలిగిన ఓడలు తేలినవి.

వ్రతకల్పమునందలి కథ.

బాహ్యముగా సత్యనారాయణ వ్రతం :-

మన బంధువులను, మిత్రులను ఆహ్వానించి ఈ రహస్యాలను కథల

ద్వారా వారికి బోధించి వారిలో తత్వజిజ్ఞాస గలిగించి వారందరిని సత్సంగము ద్వారా సమావేశపరచి సంఘటిత శక్తిని పెంపొందించేయడమే బాహ్యముగా సత్యనారాయణ వ్రతోద్దేశ్యము. అందఱు కలసి భోజనము చేయడమువలన పరస్పరమైత్రి, బంధుప్రీతి పెరిగి ఒకరి విషయములు ఒకరు తెలుసుకొనడం జరుగుతుంది. అందరుకలసి మౌనధ్యానం చేయడం వలన అందఱి శరీరములనుండి దివ్యపరమాణువులు వెలువడి అందఱిలో సమత్వ భావం గలిగి సంఘటితశక్తి పెరుగుతుంది. ఇది ఉపనిషద్రహస్యము.

ఆధ్యాత్మికముగా సత్యనారాయణ వ్రతం :-

జీవుడు భగవంతునిలో చేరాలని సంకల్పించి నిష్ఠచేయడమే ఆధ్యాత్మిక సత్యనారాయణ వ్రతం.

వ్రతం చేయవలసిన విధానం :-

ప్రతిరోజు తెల్లవారుఝామున బ్రాహ్మీముహూర్తములో లేచిస్నానము చేసి ధ్యానం చేయవలయును.

దృఢసంకల్పము :-

నేను ఈ శరీరముకాదు. జీవభావముతోనున్న కేవలాత్మ స్వరూపుడను. నా జన్మస్థానము - నా గమ్యస్థానము కైవల్యము (భగవంతుడు). నేను భగవంతునిలో లీనము కావలయునని సంకల్పించి అట్లనే గురుకీలుపై నిఘాయించి ధ్యానముచేయవలయును. ఈ విధముగా ప్రతిరోజు తప్పక చేయవలయును. ఈ విధముగా చేయుటవలన మనలోని ఆధ్యాత్మిక శక్తులు అభివృద్ధియై ఇటు బాహ్యమైన గృహస్థ జీవితంలోను అటు పారమార్థిక జీవంలోను అభివృద్ధి గాన్పించును.

లక్ష్యము :-

లక్ష్యమునకు రెండు రూపములు. ఒకటి జీవుడు, ఈ శరీరమును ఆరోగ్యముగా నుంచుకొని సత్యనారాయణవ్రతం (బ్రహ్మనిష్ఠ) ద్వారా కైవల్యము చేరడము. రెండు, తన కుటుంబ సభ్యులకు ఈ వ్రతమాహాత్మ్యమును వివరించి వారిని బ్రహ్మనిష్ఠ చేయుటకు ప్రోత్సహించి వారిని గమ్యస్థానమువైపు నడిపించడము. ఈ విధముగా నడిపించు కుటుంబమే ఆధ్యాత్మిక కుటుంబము. ఈ విధంగా మనకుటుంబమును ఆధ్యాత్మిక కుటుంబముగా తీర్చిదిద్ది బంధుమిత్రుల కుటుంబాలను కూడా ఆధ్యాత్మిక కుటుంబాలుగా తీర్చిదిద్దుటద్వారా ఆధ్యాత్మిక సమాజమును నిర్మించుకొనవచ్చును. అటువంటి సమాజ నిర్మాణము జరిగినప్పుడే సర్వత్రా సుఖసంతోషాలతో తులతూగగలము. లౌకిక విఘటిత సమాజం నిరంతర దుఃఖభాజనమని మనకు అనుభవంలో యున్నది. సంఘసంస్కర్తలు, విజ్ఞానులు ఆలోచించవలసిన సమయం ఆసన్నమైనది. మన పూర్వులు యేర్పరచిన వ్రతములలోని ఆధ్యాత్మికత తీసివేయడంచేత ఫలితం శూన్యము. స్త్రీలు, పురుషులు, బాలురు, వయోజన వృద్ధులుకూడా ఈవ్రతం చేయవచ్చును. నయాపైస ఖర్చులేదు.

ఇందుకు వలయు సాధనము భక్తిశ్రద్ధలే. కావున ప్రతిజిజ్ఞాసువు గురువులద్వారా ఆధ్యాత్మిక రహస్యములను తెలుసుకొని రాజయోగ పద్ధతిలో సత్యనారాయణవ్రతం చేయవలయునని ప్రార్థన. హిందువులచరించే ఆచారములు మూఢాచారములని అంధవిశ్వాసములని యితరుల వాదనను ఖండించడానికే వేదాంత రహస్యాలను శ్రుతియుక్తి అనుభవములుగలిగిన గురువులద్వారా తెలుసుకొని ఆధ్యాత్మిక శిక్షణను పొంది ధన్యులు గావలయునని ప్రార్థన.

ఓం విశ్వాని దేవ సవితర్దురితాని పరాసువ యధ్భద్రం తన్న ఆసువ॥

సర్వవ్యాపకుడు, సర్వజ్ఞుడు, సర్వప్రేరకుడైన భగవంతుడు మాయొక్క దుఃఖములను దుష్టగుణములను దూరముచేసి భద్రసుఖములను (చక్రవర్తి రాజ్యము, యిష్టమిత్రులు, సుపుత్రులు మోక్షము) కలిగించుగాక. య-33

ఓం అగ్నేవ్రత పతే వ్రతం చరిష్యామితచ్చకేయం తన్నే రాధ్యతామ్ ఇద మహ మనృతా తృత్య ముపైమి ॥ య 1 - 5.

ఓ ప్రకాశస్వరూపా! నీవు సత్యవ్రతమును పాలించుస్వామివి. నేను సత్యవ్రతాన్ని ఆచరించ నిశ్చయించుకొన్నాను. నాయొక్క సత్యవ్రతమును బాగుగ సిద్ధింపజేయుము. సత్యవ్రతమును ఆచరించుటకు సమర్థుడ నగుదునుగాక.

ఓం భూర్భువః స్వః తత్సవితుర్వరేణ్యం భర్గోదేవస్య ధీమహి ధియో యోనః ప్రచోదయాత్. య. 3 - 25.

రక్షకుడు, సత్చిదానంద స్వరూపుడు, సమస్త సృష్టినిర్మాత అయినటువంటి పరమాత్మయొక్క దివ్యతేజస్సు, మాయొక్క బుద్ధి వృత్తులను సత్కర్మలయందు ప్రేరేపించుటకు ధ్యానించుచున్నాము.

...